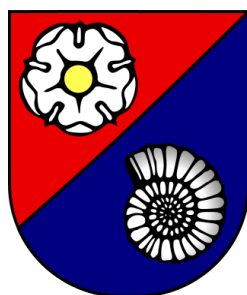

*Załącznik do Uchwały
Nr 297/XXXIX/2014
Rady Gminy Włodowice
z dnia 3 października 2014r.*

Strategia
Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Włodowice
na lata 2014-2021

2014

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA.....	4
1. STRUKTURA STRATEGII.....	4
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII	6
II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA.....	18
1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY	18
2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	18
3. KOMUNIKACJA I TRANSPORT	19
4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	20
5. SYTUACJA GOSPODARCZA.....	21
6. PROBLEMY NA RYNKU PRACY	23
7. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE	25
8. BEZDOMNOŚĆ.....	27
9. EDUKACJA	28
10. KULTURA	29
11. SPORT I REKREACJA.....	30
12. TURYSTYKA	31
13. SYTUACJA DZIECKA.....	33
14. OCHRONA ZDROWIA	37
15. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	40
16. POMOC SPOŁECZNA	41
17. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	53
18. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE.....	55
19. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO	59
20. SEKTOR POZARZĄDOWY	68
21. ANALIZA SWOT	71
22. PODSUMOWANIE DIAGNOZY	78
III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	80
1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ	80
2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI.....	95
3. PROGRAMY.....	96
IV. UWAGI KOŃCOWE	97

WSTĘP

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które, oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. Na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego), w zakresie polityki społecznej, podstawową rolę wśród tego typu planów pełni strategia Rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Dokument stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej.

Niniejsza strategia została opracowana w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej we Włodowicach przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu.

Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, ochrony zdrowia, policji i sądownictwa, przedstawiciele organizacji pozarządowych, kościoła, mieszkańcy gminy oraz eksperci.

Dokument ma charakter kilkuletni; został przygotowany na lata 2014-2021. Jest zgodny z założeniami odnoszących się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. STRUKTURA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Włodowice składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej i programowej.

Część wprowadzająca zawiera informacje na temat organizacji strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i strategiczno-programowych) tworzenia dokumentu. **Część diagnostyczno-analityczna** zawiera informacje ogólne dotyczące gminy oraz diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT), a także analizie ankiet, skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych oraz reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy). Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach:

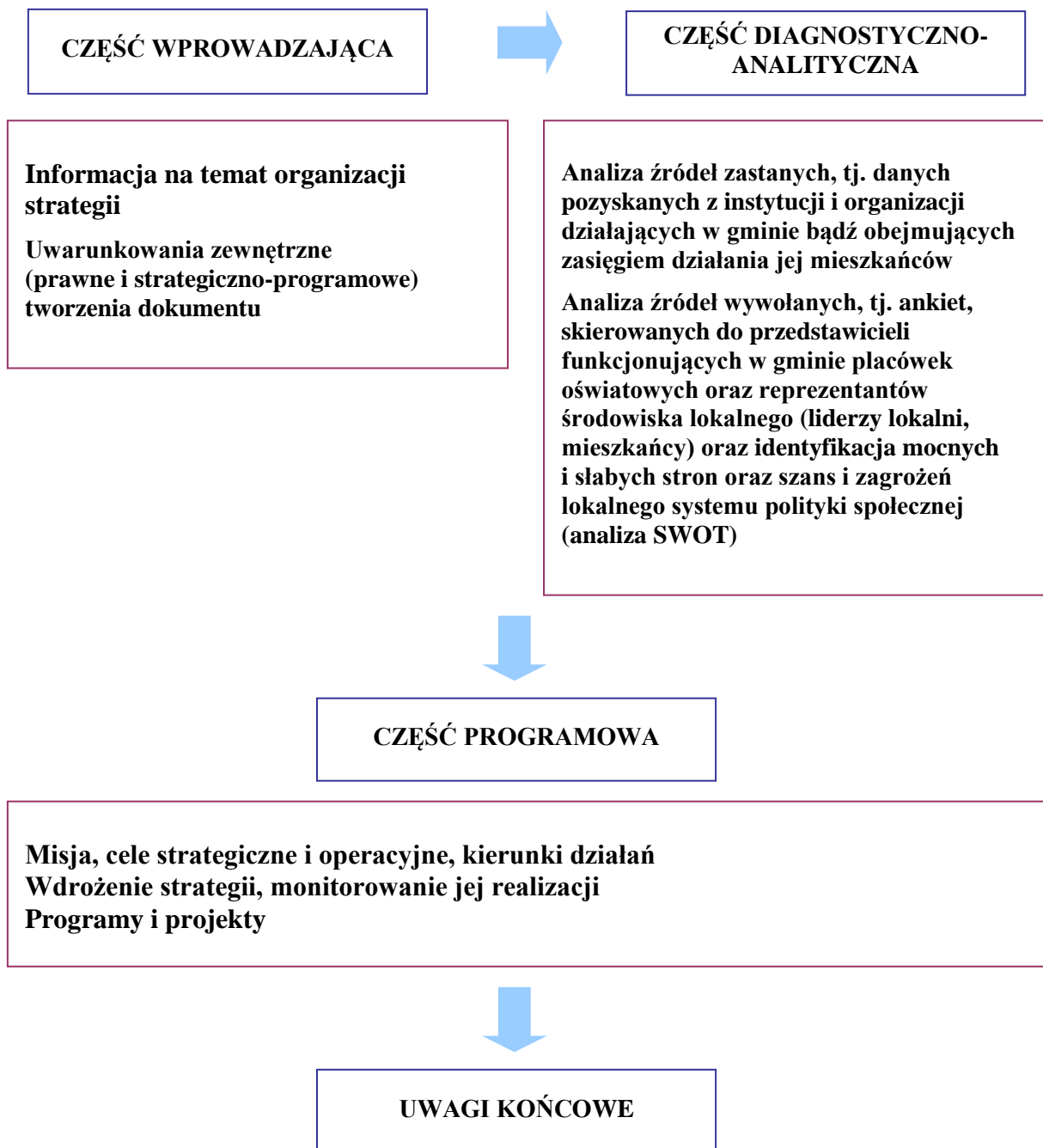
- Infrastruktura techniczna;
- Komunikacja i transport;
- Demografia;
- Gospodarka;
- Rynek pracy;
- Zasoby i warunki mieszkaniowe;
- Bezdomność;
- Edukacja;
- Kultura;
- Sport i rekreacja;
- Turystyka;
- Sytuacja dziecka;
- Ochrona zdrowia;
- Bezpieczeństwo publiczne;
- Pomoc społeczna;
- Sytuacja osób niepełnosprawnych;
- Problemy uzależnień i przemocy w rodzinie;
- Działalność organizacji pozarządowych.

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Są one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji wyznaczonych w dokumencie działań. Ponadto przedstawione są ramy finansowe strategii, prognoza zmian oraz informacja na temat sposobu wdrożenia dokumentu oraz prowadzenia monitoringu jego realizacji. Dla realnej oceny stopnia wdrożenia dokumentu jest

przygotowany wykaz wskaźników monitoringowych. Część programowa zawiera także omówienie projektów zaproponowanych przez przedstawicieli instytucji gminy i organizacji pozarządowych działających w obszarze polityki społecznej.

Poniższy diagram prezentuje strukturę Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Włodowice.

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

2.1. PODSTAWY PRAWNE

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 182 z późn. zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 594 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 1356 z późn.zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz.135 z późn.zm.),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz.1456 z późn.zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 1228 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz.124 z późn.zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 674, z późn.zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 z późn. zm.),

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 966 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1457),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2011 r., Nr 231, poz. 1375).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2.2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Włodowice jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

2.2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;

2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Dokument zawiera również kilka nadrzędnych celów Unii Europejskiej do 2020 roku:

- zwiększenie stopy zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata z obecnych 69% do co najmniej 75%,
- osiągnięcie poziomu inwestycji w działalności badawczo-rozwojowej równego 3% PKB, przede wszystkim poprzez poprawę warunków inwestowania w B+R przez sektor prywatny i opracowanie nowego wskaźnika umożliwiającego śledzenie procesów innowacji,
- ograniczenie emisji dwutlenku węgla co najmniej o 20% w porównaniu z poziomem z 1990 r. lub, jeśli pozwolą na to warunki, o 30%,
- zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w całkowitym zużyciu energii do 20% oraz zwiększenie efektywności wykorzystania energii o 20%,
- ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10% z obecnych 15% oraz zwiększenie odsetka osób w wieku 30-34 lata posiadających wyższe wykształcenie z 31% do co najmniej 40%,
- ograniczenie liczby Europejczyków żyjących poniżej krajowej granicy ubóstwa o 25% poprzez wydobycie z ubóstwa 20 mln osób.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich. Projekt „**Unia innowacji**” ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii. Z kolei projekt „**Młodzież w drodze**” służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a projekt „**Europejska agenda cyfrowa**” zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.

Projekt „**Europa efektywnie korzystająca z zasobów**” ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów poprzez zmniejszenie udziału emisji węgla w europejskiej gospodarce, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, modernizację transportu i propagowanie efektywności energetycznej, natomiast projekt „**Polityka przemysłowa w erze globalizacji**” służy poprawie otoczenia biznesu, szczególnie

w odniesieniu do MŚP, oraz wspieraniu rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurowania na rynkach światowych.

Celem projektu „**Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia**” jest modernizacja rynków pracy poprzez zwiększanie mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej i lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy, a projekt „**Europejski program walki z ubóstwem**” zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Oprócz regularnych sprawozdań, przewidzianych w ramach mechanizmów zarządzania Strategii „Europa 2020”, Komisja Europejska dokona w **2014 roku** przeglądu realizacji inicjatyw europejskiej platformy współpracy na rzecz walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym, między innymi pod kątem dostosowania jej do nowych wieloletnich ram finansowych.

Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2014-2020

Wieloletnie Ramy Finansowe (WRF) na lata 2014-2020 określają priorytety Unii Europejskiej na najbliższe 7 lat, stanowiąc ramy zarówno polityczne, jak i budżetowe (odpowiadając na pytanie „w jakich obszarach UE powinna inwestować mniej lub więcej w przyszłości”).

Na wniosek Komisji Europejskiej objęto Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny oraz Fundusz Spójności wspólnymi ramami strategicznymi, które obejmują również Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejski Fundusz Morski i Rybacki. Na podstawie przyjętych założeń w okresie programowania 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny zapewni finansowanie działań strukturalnych na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej w ramach czterech głównych obszarów inwestycji: zatrudnienia, edukacji, włączenia społecznego i usprawniania administracji publicznej. Natomiast Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji posłuży do finansowania pomocy na rzecz pracowników zwolnionych w następstwie poważnej zmiany strukturalnej oraz łagodzenia skutków, jakie dla rolników pociągają nowe umowy handlowe.

W dziedzinie wzrostu zatrudnienia i spójności wprowadzono nowy instrument, jakim jest zarządzany centralnie program „Łącząc Europę”, który ma na celu finansowanie priorytetowych przedsięwzięć infrastrukturalnych w dziedzinie energii, transportu oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych, których realizacja leży w interesie całej Unii Europejskiej.

Nowy program „Zdrowie na rzecz wzrostu” będzie ukierunkowany na działania o wyraźnej unijnej wartości dodanej, zgodnie z celami Strategii „Europa 2020”. Głównym celem programu jest współpraca z państwami członkowskimi UE w celu ochrony obywateli przed transgranicznymi zagrożeniami zdrowotnymi, osiągnięcia większej stabilności usług opieki zdrowotnej oraz poprawy stanu zdrowia społeczeństwa, przy jednoczesnym zachęcaniu do innowacji w dziedzinie ochrony zdrowia.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.
- W ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej sformułowano następujące priorytety:
- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,

- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy – ALMP,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- dostęp do pracowników socjalnych,
- rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- realizacja NSIS przez samorzady terytorialne,
- dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER)

W nowej perspektywie finansowej 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny będzie współfinansował krajowy Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 (PO WER), który został przyjęty uchwałą Rady Ministrów RP w dniu 8 stycznia 2014 roku.

Program powstał w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia. PO WER będzie również wspierać innowacje społeczne oraz współpracę ponadnarodową w wyżej wymienionych obszarach, a także wdrażanie w naszym kraju „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych”.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój jest ukierunkowany na następujące obszary:

- realizację działań skierowanych do młodych, bezrobotnych osób w wieku od 15. do 24. roku życia i poprawę ich sytuacji na rynku pracy w ramach „**Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych**” i „**Gwarancji dla młodzieży**”,

- wdrożenie reform systemów i struktur w wybranych obszarach polityk publicznych, kluczowych z punktu widzenia Strategii „Europa 2020” i krajowych programów reform,
- wspieranie jakości, skuteczności i otwartości szkolnictwa wyższego jako instrumentu budowy gospodarki opartej o wiedzę,
- poszukiwanie nietypowych, innowacyjnych, stosowanych w innych krajach metod rozwiązywania problemów społecznych,
- realizację programów w zakresie mobilności ponadnarodowej.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój wraz z 16 współfinansowanymi z Europejskiego Funduszu Społecznego regionalnymi programami operacyjnymi stanowi spójną całość, obejmującą interwencje w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji oraz dobrego rządzenia. Przy tym PO WER obejmuje 32% przyznanych Polsce środków Europejskiego Funduszu Społecznego, natomiast dla 16 regionalnych programach operacyjnych przeznaczono łącznie 68% tych środków.

2.2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2007-2020

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2007-2020 jest dokumentem, który określa cele polityki rozwoju prowadzonej w regionie, w tym polityki społecznej. W jej ramach sformułowano cel nadrzędny („Poprawa konkurencyjności regionu i podniesienie poziomu życia mieszkańców przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju”) oraz wyznaczono 3 priorytetowe obszary działań: 1. Rozwój nowoczesnej gospodarki, 2. Unowocześnienie struktury funkcjonalno-przestrzennej regionu, 3. Rozwój zasobów ludzkich.

Założenia polityki społecznej ujęto głównie w ramach priorytetowego obszaru działań 3. – Rozwój zasobów ludzkich.

Działanie 3.1. Budowa społeczeństwa opartego na wiedzy.

- 3.1.1. Zwiększenie roli szkolnictwa wyższego w rozwoju regionu.
- 3.1.2. Poprawa efektywności kształcenia.
- 3.1.3. Dostępność edukacji dla dorosłych.
- 3.1.4. Wyrównywanie szans edukacyjnych młodzieży.

Działanie 3.2. Budowa kapitału społecznego.

- 3.2.1. Wspieranie rozwoju sektora organizacji pozarządowych.

3.2.2. Budowa partnerstwa publiczno-społecznego.

Działanie 3.3. Promocja zatrudnienia osób pozostających bez pracy lub zagrożonych jej utratą.

3.3.1. Rozwój zatrudnienia osób bezrobotnych.

3.3.2. Przeciwdziałanie bezrobociu osób zagrożonych utratą pracy w rolnictwie oraz sektorach mających problemy z dostosowaniem się do potrzeb rynku pracy.

Działanie 3.4. Promocja i profilaktyka zdrowia.

3.4.1. Edukacja zdrowotna społeczeństwa.

3.4.2. Promocja aktywności sportowo-rekreacyjnej.

3.4.3. Powszechna, wczesna diagnostyka medyczna, profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień.

Działanie 3.5. Integracja społeczno-zawodowa i bezpieczeństwo ludności.

3.5.1. Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.

3.5.2. Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych.

3.5.3. Poprawa stanu bezpieczeństwa ludności.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020 jest dokumentem, który określa cele polityki społecznej prowadzonej w regionie. W jej ramach dokonano diagnozy sytuacji społecznej w województwie śląskim, na podstawie której wyznaczono następujące obszary priorytetowe dla polityki społecznej:

- Wspieranie rodzin w pełnieniu ich funkcji
- Rozwój ekonomii społecznej jako instrumentu aktywnej polityki społecznej
- Wspieranie działań na rzecz ochrony dzieci i młodzieży przed zjawiskami dezorganizacji społecznej
- Tworzenie warunków sprzyjających aktywizacji osób niepełnosprawnych
- Przełamywanie barier w aktywizacji osób starszych
- Wspieranie działań na rzecz integracji systemu pomocy społecznej. Rozwój systemu kształcenia ustawicznego kadr służb pomocy społecznej
- Bezpieczeństwo publiczne.

Następnie sformułowano cel główny będący zarazem misją strategii („Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców województwa śląskiego”) oraz, w oparciu o wyznaczone priorytety polityki społecznej województwa śląskiego i cel główny, przyjęto następujące cele strategiczne:

1. Wzmocnienie polityki prorodzinnej
2. Wyrównywanie szans wychowawczych i edukacyjnych dzieci i młodzieży
3. Wspieranie osób starszych w pełnieniu ról społecznych
4. Wzmacnianie równych szans osób niepełnosprawnych
5. Wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień
6. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
7. Wzmacnianie bezpieczeństwa publicznego.

Strategia Rozwoju Powiatu Zawierciańskiego na lata 2011-2020

Podstawą rozwoju powiatu zawierciańskiego jest strategia, która określa misję oraz cele i kierunki działania do roku 2020. Strategia stanowi długookresowy plan działania, określający strategiczne cele rozwoju powiatu i przyjmujący takie cele i kierunki działania, które są niezbędne dla realizacji przyjętych zamierzeń rozwojowych. Ponadto Strategia wskazuje, jakie są najważniejsze do rozwiązania problemy gospodarcze, społeczne, infrastrukturalne i ekologiczne, na których powinna być skoncentrowana uwaga Rady Powiatu, ale również Rady Miast i Gmin wchodzących w skład powiatu w założonym horyzoncie czasowym.

W ramach planowania strategicznego sformułowano misję:

- Obszar zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego oparty na dużym potencjale gospodarki rolnej, sprzyjający aktywizacji zawodowej mieszkańców oraz rozwojowi małej i średniej przedsiębiorczości, kultury i usług rekreacyjno-turystycznych.
- Atrakcyjny turystycznie powiat o licznych walorach kulturowych opartych o bazę cennych zabytków architektury.
- Czyste środowisko i przyjazny klimat do rozwoju turystyki opartej o zintegrowaną promocję powiatu zawierciańskiego.

Autorzy strategii wyznaczyli 5 priorytetów: (1. Społeczność, 2. Infrastruktura, 3. Gospodarka, 4. Przestrzeń, 5. Ochrona środowiska), a w ramach priorytetu Społeczność sformułowali następujące cele szczegółowe, bezpośrednio nawiązujące do misji powiatu:

1. Społeczność

- 1.1. Podjąć działania na rzecz stworzenia sprawnego systemu zapobiegania kryzysom rodziny oraz kompleksowego wsparcia osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych objętych szeroko rozumianą pomocą społeczną.

- 1.2. Stworzyć warunki na rzecz przeciwdziałania wykluczeniom społecznym, aktywizacji zawodowej mieszkańców powiatu i pozyskania pracy przez osoby niepełnosprawne.
- 1.3. Stworzyć warunki dla rozwoju usług opieki zdrowotnej i medycznej, w tym leczenia szpitalnego.
- 1.4. Podjąć działania w kierunku zmiany świadomości społecznej w zmieniającej się rzeczywistości społeczno-gospodarczej.
- 1.5. Podjąć działania na rzecz rozwoju i dywersyfikacji form przekwalifikowania zawodowego i uwzględniać w procesie kształcenia potrzeby lokalnego rynku pracy.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Włodowice

Jednym z najważniejszych dokumentów strategicznych gminy jest Plan Rozwoju Lokalnego. Realizacja projektu jego stworzenia została oparta o następujące zasady:

- zgody społeczności lokalnej na przyjęte cele i zadania strategiczne,
- konieczności realizacji najważniejszych potrzeb istotnych dla prawidłowego rozwoju społecznego,
- konieczności dostosowania proponowanych zadań do możliwości ich częściowego finansowania ze środków Unijnych – Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Na podstawie analizy sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Włodowice zidentyfikowano problemy i określono grupy społeczne wymagające wsparcia oraz zaplanowano do realizacji w różnych horyzontach czasowych następujące inwestycje:

1. Budowa wodociągu w ul. Górniczej i ul. Młyńskiej w Rudnikach
2. Budowa pola namiotowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą w miejscowości Rzędkowice
3. Budowa kanalizacji – I etap – zlewnia Włodowice: Góra Włodowska, Włodowice, Parkoszowice
4. Budowa wodociągu w Górze Włodowskiej od ul. Myszkowskiej do Hub oraz w ul. Polnej, Ciasnej, Ogrodowej
5. Zagospodarowanie terenu wokół zalewu Włodowice, ścieżka rowerowa: Włodowice – Rzędkowice – Hucisko – Zdów
6. Budowa wodociągu w ul. Dolnej we Włodowicach (od ul. Krakowskiej do ul. Zawierckiej)
7. Modernizacja systemu ogrzewania połączona z termoizolacją budynku Szkoły Podstawowej w Zdowie

8. Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej i Gimnazjum we Włodowicach
9. Termomodernizacja budynku + modernizacja kotłowni GOK we Włodowicach (2007-2008)
10. Termomodernizacja budynku + modernizacja kotłowni Szkoły Podstawowej w Rudnikach
11. Termomodernizacja budynku + modernizacja kotłowni Szkoły Podstawowej w Rzędkowicach
12. Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej we Włodowicach
13. Budowa kanalizacji – II etap – zlewnia Rudniki: Rudniki pld., centralne, ul. Górnicza, Osada Młyńska, Skałka
14. Budowa kanalizacji – III etap – zlewnia Włodowice: Hucisko, Hucisko Jęderki, Rzędkowice
15. Budowa zbiorników wyrównawczych
16. Wymiana wodociągu we Włodowicach od ujęcia w Parkoszowicach do zbiorników wyrównawczych
17. Budowa kanalizacji – IV etap – zlewnia pfn. Zdów: Zdów + oczyszczalnia ścieków
18. Budowa Kanalizacji – V etap – zlewnia Włodowice: Morsko
19. Wymiana sieci wodociągowej w Morsku I i II etap
20. Centrum Ustawicznego Szkolenia „Kaganek Oświaty” – adaptacja pomieszczeń Przedszkola we Włodowicach
21. Termomodernizacja budynku + modernizacja kotłowni Przedszkola we Włodowicach
22. Budowa zbiornika rekreacyjnego na rzece Białce w Zdowie oraz modernizacja pola namiotowego
23. III i IV etap gazyfikacji Gminy Włodowice (tylko Projekty techniczne): Rudniki, Góra Włodowska, Morsko, Rzędkowice, Hucisko, Zdów.

W zakresie czasu realizacji Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Włodowice wyodrębniono dwa obszary czasowe:

- 2004-2006 – obszar zadań zdefiniowanych i przyjętych do realizacji (przyjęte lata realizacji Planu Rozwoju Lokalnego wynikają z konieczności zapewnienia jego realnego wykonania),
- 2007-2013 – obszar zadań będących postulatami wyznaczającymi określone kierunki rozwoju gminy. (Poprzez postulaty rozumie się zadania, które stanowią następstwo zadań realizowanych w latach 2004-2006 lub latach wcześniejszych, a także inne działania istotne dla rozwoju gminy Włodowice, wymagające określonych, założonych w planie

nakładów inwestycyjnych, akceptacji planów rozwoju poprzez zatwierdzenie wniosków na realizację zadań przez określone podmioty).

II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA

1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY

Włodowice to gmina wiejska położona w północno-wschodniej części województwa śląskiego, w powiecie zawierciańskim. Siedziba gminy znajduje się w odległości ok. 8 km od Zawiercia, 12 km od Myszkowa, 45 km od Częstochowy i 50 km od Katowic.

Gmina składa się z 10 sołectw: Góra Włodowska-Wieś, Góra Włodowska-Kolonia, Hucisko, Morsko, Parkoszowice, Rudniki, Rzędkowice, Skalka-Kopaniny, Włodowice, Zdów i zajmuje powierzchnię 76,29 km², którą zamieszkuje 5.289 mieszkańców. Włodowice sąsiadują z gminami: Kroczyce, Myszków, Niegowa, Zawiercie i Żarki. Gmina położona jest na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej w obszarze Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych, w zasięgu pasa Parku Jurajskiego „Orlich Gniazd”. Podobnie, jak w większości gmin jurajskich, także i tutaj głównym bogactwem pozostaje krajobraz, chociaż teren gminy obfituje również w kamień wapienny, piasek i glinę.

2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Poziom rozwoju infrastruktury technicznej w gminie Włodowice jest zróżnicowany. Nie ma sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków, dalszych inwestycji wymaga poprawa stanu dróg. Dobrze rozwinięta jest natomiast sieć wodociągowa.

Dane szczegółowe na temat sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej i drogowej oraz gospodarki odpadami w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Infrastruktura techniczna w gminie w 2012 roku

sieć wodociągowa	
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	56,4
liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej	5.306
sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	0
liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	0
sieć gazowa	
długość czynnej sieci gazowej (w m)	27.218
liczba budynków mieszkalnych z dostępem do sieci gazowej	172
sieć drogowa	
długość dróg publicznych w gminie ogółem (w km)	90,5

w tym długość dróg gminnych (w km)	42,0
gospodarka odpadami	
liczba oczyszczalni ścieków	0
liczba ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków	0

Dane Urzędu Gminy Włodowice.

W uzupełnieniu danych dotyczących infrastruktury technicznej warto dodać, że w ramach inwestycji zrealizowanych w gminie w latach 2010-2012 wybudowano kompleks boisk sportowych „Orlik”, zapewniono dostęp do szerokopasmowego Internetu, rozpoczęto budowę sieci kanalizacyjnej oraz sieci tras rowerowych dla centralnej części Jury Krakowsko-Częstochowskiej, przeprowadzono termomodernizację Szkoły Podstawowej w Rudnikach oraz termomodernizację i remont Gminnego Ośrodka Kultury we Włodowicach, a także wybudowano 7 placów zabaw.

3. KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Sieć dróg gminnych i powiatowych zapewnia sprawną komunikację w obrębie gminy, a także połączenia z Zawierciem, Żarkami oraz Myszkowem. Gmina Włodowice pełni również rolę obszaru tranzytowego dla osób podróżujących z Zawiercia w kierunku atrakcyjnych pod względem turystycznym północnych rejonów Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej. Ważnym szlakiem komunikacji ponadlokalnej, przebiegającym przez teren gminy jest droga wojewódzka nr 792 z Żarek do Kroczyca, będąca istotnym połączeniem komunikacyjnym drogi nr 78 z siecią dróg wojewódzkich i krajowych okolic Myszkowa i Częstochowy. Przez północno-wschodnią część gminy na odcinku około 20 km przebiega Centralna Magistrala Kolejowa – główny szlak transportu pasażerskiego i towarowego relacji Górnośląski Okręg Przemysłowy – Warszawa. Na granicy gmin Włodowice i Niegowa, wzdłuż której biegnie linia kolejowa (na odcinku około 3 km), znajduje się stacja towarowa Góra Włodowska z zapleczem socjalnym, obecnie mająca podrzędne znaczenie w obsłudze taboru kolejowego.

Dobre połączenia komunikacyjne w gminie mają mieszkańcy wsi Rudniki, Włodowice, Morsko, Hucisko, Zdów oraz miejscowości Góra Włodowska, z trudnościami komunikacyjnymi zmagają się natomiast mieszkańcy miejscowości Skalka – Kopaniny.

Usługi komunikacyjne w gminie świadczą: „Mati-Trans” w Porębie i Zakład Komunikacji Miejskiej w Zawierciu.

4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Z końcem 2012 roku gmina Włodowice liczyła 5.289 mieszkańców, w tym 2.680 kobiet, które stanowiły 50,7% ogółu ludności (na 100 mężczyzn przypadały 103 kobiety). Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 69 osób na km².

Struktura wiekowa mieszkańców gminy ulegała zmianom. W latach 2010-2012 liczba dzieci i młodzieży wahała się, liczba osób w wieku produkcyjnym spadała, rosła natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	920	900	904
liczba osób w wieku produkcyjnym	3.428	3.423	3.398
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	931	958	987
ogółem	5.279	5.281	5.289

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Sytuacja demograficzna kształtowana jest przez takie wskaźniki, jak będący różnicą między liczbą urodzeń żywych i zgonów przyrost naturalny oraz saldo migracji, która odbywa się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Dane szczegółowe w tym zakresie odnoszące się do gminy przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba urodzeń żywych	53	53	52
liczba zgonów	65	56	65
przyrost naturalny	-12	-3	-13

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 4. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
saldo migracji w ruchu wewnętrznym	32	5	21
saldo migracji w ruchu zagranicznym	-1	0	0
saldo migracji ogółem	31	5	21

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Wpływ na spadek liczby dzieci i młodzieży w gminie w 2011 r. i jej nieznaczny wzrost w 2012 r. miała mała dzietność rodzin, o czym świadczy utrzymująca się na zbliżonym poziomie liczba urodzeń żywych – 53 w 2010 r., 53 w 2011 r., 52 w 2012 r. Przyczyniała się ona do coraz mniej korzystnego przyrostu naturalnego, który w ostatnich latach był ujemny (-12 w 2010 r., -3 w 2011 r., -13 w 2012 r.). Ujemny przyrost naturalny był także efektem dużej liczby zgonów.

Saldo migracji w latach 2010-2012 było dodatnie i ulegało wahaniom (31 w 2010 r., 5 w 2011 r., 21 w 2012 r.), mając wpływ na niewielki wzrost liczby mieszkańców. Migracja ludności do i z gminy odbywała się głównie w ruchu wewnętrznym.

Biorąc pod uwagę powyższe dane i próbując dokonać prognozy ludności gminy na najbliższe lata, należy zwrócić uwagę na wahającą się, m.in. pod wpływem niskiej dzietności rodzin, liczbę dzieci i młodzieży, stale zmniejszającą się liczbę osób w wieku produkcyjnym, i zwiększającą się liczbę osób w wieku poprodukcyjnym. Powyższe tendencje demograficzne będą wymagały dopasowania usług społecznych do potrzeb zarówno dzieci i młodzieży, jak i seniorów. W przypadku tych pierwszych konieczne będzie dostosowanie dostępu do wychowania, edukacji, kultury, sportu i rekreacji, tym drugim trzeba będzie natomiast udzielić stosownej pomocy materialnej i rzeczowej, ułatwić im korzystanie z usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

5. SYTUACJA GOSPODARCZA

Rolniczo-turystyczny charakter gminy determinuje jej gospodarkę. Podstawowym kierunkiem rozwoju jest turystyka. Dzięki walorom krajobrazowym i malowniczymu położeniu w zasięgu pasa Parku Jurajskiego „Orlich Gniazd” na terenie gminy rozkwita baza agroturystyczna. Pomimo niskiej jakości gleb rolnictwo jest nadal silnym fundamentem rozwojowym i podstawą egzystencji dużej części populacji. Powierzchnia rolna stanowi 50,0% ogólnej powierzchni, tereny leśne 38,7%. Na terenie gminy znajduje się jedna z największych w Polsce hodowli kóz. Dane dotyczące struktury użytków rolnych w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki

powierzchnia użytków rolnych ogółem (w ha)		3.818
w tym:	grunty orne (w ha)	2.981
	sady (w ha)	60
	łąki i pastwiska (w ha)	592
powierzchnia lasów i gruntów leśnych (w ha)		2.951
powierzchnia pozostałych gruntów i nieużytków (w ha)		914

Dane Urzędu Gminy Włodowice.

W latach 2010-2012 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie systematycznie malała. Działały one głównie w takich sekcjach, jak: handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, przetwórstwo przemysłowe oraz budownictwo. Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych w gminie przedstawiają poniższe tabele:

Tabela 6. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba podmiotów w sektorze publicznym	14	14	13
liczba podmiotów w sektorze prywatnym	379	363	359
liczba podmiotów ogółem	393	377	372

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 7. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2010) na koniec 2012 roku

sekcja	liczba podmiotów
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	3
przetwórstwo przemysłowe	50
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	3
budownictwo	44
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	109
transport i gospodarka magazynowa	26
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	17
informacja i komunikacja	5
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	13
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	9
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	20
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	5
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	9

edukacja	12
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	17
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	12
inne sekcje	18

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

6. PROBLEMY NA RYNKU PRACY

Problemy na rynku pracy, objawiające się niedostateczną liczbą miejsc pracy, prowadzą do obniżenia standardu życia ludności. Długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia ogranicza szanse na podjęcie pracy, przyczynia się do ubożenia ludności, a nawet prowadzi do wykluczenia społecznego.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Zawierciu, w latach 2010-2012 liczba osób bezrobotnych w gminie Włodowice rosła z roku na rok (z 386 osób w 2010 roku poprzez 399 osób na koniec roku następnego do 422 osób na koniec roku 2012). Wśród pozostających bez pracy większość stanowiły kobiety, których liczba na koniec kolejnych lat utrzymywała na się na takim samym poziomie i wynosiła: 217. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Bezrobotni w gminie według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba bezrobotnych w gminie	386	399	422
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	11,3%	11,7%	12,4%
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	217	217	217
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	56,2%	54,4%	51,4%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Zawierciu.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2010-2012 w powiecie zawierciańskim, województwie śląskim i w kraju.

Tabela 9. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
stopa bezrobocia w powiecie zawierciańskim	17,2%	16,8%	18,0%
stopa bezrobocia w województwie śląskim	10,0%	10,2%	11,1%
stopa bezrobocia w kraju	12,4%	12,5%	13,4%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2010-2012 powiat zawierciański charakteryzował się wyższą, w stosunku do województwa śląskiego i kraju, stopą bezrobocia. Zarówno w powiecie, województwie, jak i w kraju w 2012 roku odnotowano jej wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim.

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w gminie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia. Dane szczegółowe w tym zakresie na koniec 2012 roku przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 10. Bezrobotni w gminie na koniec 2012 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

		liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)			liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
		ogółem	kobiet				ogółem	kobiet	
wiek	18-24 lata	72	36	50,0	staż pracy	bez stażu	81	51	63,0
	25-34 lata	122	66	54,1		do 1 roku	78	38	48,7
	35-44 lata	93	61	65,6		1-5 lat	90	42	46,7
	45-54 lata	83	42	50,6		5-10 lat	44	23	52,3
	55-59 lat	48	12	25,0		10-20 lat	57	35	61,4
	60-64 lata	4	0	0,0		20-30 lat	52	21	40,4
czas pozostawania bez pracy	do 1 miesiąca	38	17	44,7	staż pracy	30 lat i więcej	20	7	35,0
	1-3 miesiące	69	34	49,3		wyższe	57	43	75,4
	3-6 miesięcy	71	35	49,3		policealne i śr. zawodowe	111	60	54,1
	6-12 miesięcy	82	43	52,4		średnie ogólnokształcące	37	24	64,9
	12-24 miesięcy	66	30	45,5		zasadnicze zawodowe	140	58	41,4
	pow. 24 miesięcy	96	58	60,4		gimnazjalne i niższe	77	32	41,6
					wykształcenie				

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Zawierciu.

Na koniec 2012 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby młode w wieku 25-34 lata (122 osoby), osoby pozostające bez zatrudnienia powyżej 24 miesięcy (96 osób), osoby ze stażem pracy od roku do 5 lat (90 osób) oraz osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (140 osób).

Liczne grupy wśród będących bez zatrudnienia stanowiły również osoby w wieku 35-44 lata (93 osoby) i 45-54 lata (83 osoby), osoby pozostające bez pracy od 3 do 12 miesięcy (łącznie 153 osoby), osoby bez doświadczenia zawodowego lub z niewielkim stażem pracy (łącznie 159 osób) oraz osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (111 osób).

Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób w wieku 35-44 lata (65,6%), osób pozostających bez pracy długotrwale, powyżej 24 miesięcy (60,4%), osób bez stażu pracy (63,0%) i ze stażem pracy od 10 do 20 lat (61,4%) oraz, co budzi niepokój, osób z wykształceniem wyższym (75,4%) i średnim ogólnokształcącym (64,9%).

Z powyższych danych wynika, że programami aktywizującymi osoby bezrobotne z gminy należy objąć przede wszystkim osoby z krótkim stażem pracy lub bez stażu pracy, którym powinno się zapewnić możliwość poszerzenia doświadczenia zawodowego lub podjęcia pierwszej pracy. Nie należy również zapominać o osobach mających za sobą kilkanaście lat pracy, którym powinno się zapewnić możliwość przekwalifikowania, aby wzmocnić ich konkurencyjność na rynku pracy.

Ze względu na to, że problem bezrobocia w gminie w największym stopniu osiągał osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym, warto nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób pozostających na rynku pracy bez zatrudnienia, szczególny nacisk należy położyć na doksztalcanie oraz podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych.

7. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Zasoby i warunki mieszkaniowe ludności determinują w znacznym stopniu jakość jej bytowania. Niejednokrotnie określają również granice możliwości realizowania własnych aspiracji życiowych.

W latach 2010-2012 liczba mieszkań będących w zasobach gminnych nieznacznie, lecz stale, spadała (z 42 w 2010 r. do 39 w 2012 r.). Zmniejszała się tym samym liczba izb (z 87 w 2010 r. do 79 w 2012 r.) i powierzchnia użytkowa mieszkań (z 1.652,06 m² w 2010 r. do 1.523,42 m² w 2012 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba budynków mieszkalnych w gminie	1.932	brak danych	brak danych
liczba mieszkań komunalnych	42	41	39
liczba izb w mieszkaniach komunalnych	87	84	79
powierzchnia użytkowa mieszkań (w m ²)	1.652,06	1.607,08	1.523,42
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (w m ²)	56,16	55,87	55,76
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (w m ²)	30,58	30,77	31,00

Dane Urzędu Gminy Włodowice i Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2010-2012 liczba nowo oddanych mieszkań wahała się (z 13 w 2010 r. poprzez 14 w 2011 r. do 10 w 2012 r.). Jeśli chodzi o budownictwo niemieszkalne, utrzymywało się ono na podobnym poziomie (2 budynki w 2010 i po 3 w latach 2011-2012). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Nowo oddane mieszkania i budynki niemieszkalne w gminie w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba nowych mieszkań oddanych do użytkowania	13	14	10
liczba nowych izb oddanych do użytkowania	71	80	53
powierzchnia użytkowa oddanych mieszkań (w m ²)	1.929	1.998	1.261
liczba nowych budynków niemieszkalnych oddanych do użytkowania	2	3	3
powierzchnia użytkowa budynków niemieszkalnych oddanych do użytkowania (w m ²)	228	3.483	459

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. Jest to forma pomocy świadczona przez gminę, a realizowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek mieszkaniowy	22	20	22
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	181	180	141
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	37.225	39.135	34.126

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej we Włodowicach.

W latach 2010-2012 liczba rodzin w gminie, którym decyzją administracyjną przyznano dodatek mieszkaniowy, wahała się (z 22 w 2010 r. poprzez 20 w 2011 r. do 22 w 2012 r.). Wahała się również liczba przyznanych dodatków (ze 181 w 2010 r. poprzez 180 w 2011 r. do 141 w 2012 r.) i tym samym wysokość kwot przeznaczonych na ten cel (z 37.225 zł w 2010 r. poprzez 39.135 zł w 2011 r. do 34.126 zł w 2012 r.).

8. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Wiąże się ze zmianami demograficznymi i ruchliwością społeczną, z recesją gospodarczą, bezrobociem, ubóstwem, kryzysem polityki mieszkaniowej i wzrostem cen mieszkań oraz dysfunkcjonalnością instytucji opiekuńczo-resocjalizacyjnych i karnych, zaniedbujących obowiązek opieki następczej.

Do głównych przyczyn bezdomności o charakterze społecznym i patologicznym należą: likwidacja państwowych zakładów pracy, a wraz z nimi hoteli robotniczych, brak miejsc w szpitalach, zakładach opiekuńczych, domach pomocy społecznej, brak opieki nad wychowankami domów dziecka kończącymi 18 lat, brak ośrodków dla nosicieli wirusa HIV, zaległości w opłatach czynszowych prowadzące do eksmisji, a także alkoholizm, przestępczość, odrzucenie lub brak opieki ze strony najbliższych, rozwód lub trwały rozpad innych więzi formalnych lub nieformalnych, prostytutka kobiet, przemoc w rodzinie oraz świadomy wybór innego sposobu życia i odrzucenie powszechnie uznawanego systemu wartości.

Osobami bezdomnymi, obok tych, którzy są nimi z wyboru, najczęściej stają się ludzie w starszym wieku, matki z nieletnimi dziećmi, rodziny pełne nieposiadające środków finansowych na opłacenie mieszkania oraz osoby, które opuściły zakłady karne.

Bezdomność w gminie Włodowice jest jedynie zjawiskiem, nie urasta do rangi problemu społecznego.

Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością z gminy świadczy Gminnym Ośrodek Pomocy Społecznej we Włodowicach. Przybiera ona głównie formę wsparcia rzeczowego (odzież, posiłek) oraz schronienia. W latach 2010-2012 liczba rodzin i przebywających w nich osób objętych wsparciem z powodu bezdomności była niewielka i ulegała nieznacznym wahaniom (liczba rodzin: z 3 w 2010 r. poprzez 4 w 2011 r. do 3 w 2012 r., liczba osób w rodzinach z 4 w 2010 r. poprzez 5 w 2011 r. do 4 w 2012 r.).

Schronienie osobom bezdomnym zapewniały: Nowosądeckie Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta oraz Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne w Kluczach – po 1 osobie oraz Dom Wsparcia Stowarzyszenia Pomocy Matkom Samotnie Wychowującym Dzieci – 2 osoby z gminy.

9. EDUKACJA

Edukacja, rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od młodości jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego.

Głównym problemem edukacji jest nierówny dostęp do niej przez całe życie, efektem czego są zróżnicowane szanse życiowe poszczególnych grup ludności, np. młodzieży mieszkającej na wsi i w mieście, dziewcząt i chłopców, dorosłych bez wykształcenia i z wykształceniem.

W roku szkolnym 2011/2012 w gminie Włodowice funkcjonowało 5 placówek oświatowo-wychowawczych, w tym 1 przedszkole, 3 szkoły podstawowe i 1 szkoła gimnazjalna. Dane szczegółowe na temat ww. placówek, a także liczby dzieci i uczniów do nich uczęszczających oraz nauczycieli w nich pracujących przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2011/2012

nazwa i adres placówki	liczba dzieci, uczniów	liczba pracowników
Przedszkole we Włodowicach ul. Krakowska 15, 42-421 Włodowice	74	12
Szkoła Podstawowa we Włodowicach ul. Krakowska 13, 42-421 Włodowice	300	36
Szkoła Podstawowa w Rudnikach Rudniki, ul. Szkolna 11, 42-421 Włodowice		
Filia Szkoły Podstawowej im. Władysława Broniewskiego we Włodowicach z siedzibą w Zdowie Zdów, ul. Topolowa 1, 42-421 Włodowice		
Gimnazjum we Włodowicach ul. Krakowska 13, 42-421 Włodowice	133	22

Dane Urzędu Gminy Włodowice.

Placówki oświatowe w gminie posiadają sale gimnastyczne, pracownie komputerowe, biblioteki oraz świetlice. Na terenie gminy nie ma żadnej szkoły ponadpodstawowej. Absolwenci gimnazjum mają możliwość kontynuowania edukacji m.in. w szkołach publicznych oraz niepublicznych, które działają na terenie powiatu zawierciańskiego.

10. KULTURA

Korzystanie z dóbr kultury wpływa na jakość życia ludności i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Głównymi instytucjami kultury w gminie Włodowice są Gminny Ośrodek Kultury oraz Gminna Biblioteka Publiczna we Włodowicach, posiadająca swoją filię w Rudnikach.

Powstały w 2006 roku Gminny Ośrodek Kultury jest ogólnodostępną placówką, zajmującą się animowaniem i promowaniem kultury na terenie gminy. Służy on rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb kulturalnych mieszkańców, realizując zadania w dziedzinie wychowania, edukacji i upowszechniania kultury. Do podstawowych zadań Gminnego Ośrodka Kultury we Włodowicach należy:

- rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych mieszkańców gminy,
- przygotowywanie do odbioru i tworzenia wartości kulturalnych,
- kształtowanie wzorów aktywnego uczestnictwa w kulturze,
- organizowanie, dokumentowanie, tworzenie, ochrona i udostępnianie dóbr kultury,
- tworzenie warunków dla rozwoju kultury ludowej, folkloru oraz rękodzieła ludowego i artystycznego,
- tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego, kół i klubów zainteresowań, sekcji i zespołów oraz zainteresowania wiedzą i sztuką,
- organizowanie kulturalnej rozrywki, zabawy, rekreacji i sportu.

Włodowicki GOK prowadzi liczne zajęcia stałe dla dzieci i młodzieży. Działają tutaj koła i sekcje: gry na instrumentach dętych, tenisa stołowego, gier planszowych i szachów oraz koło plastyczne. Regularnie odbywają się ponadto próby istniejących przy GOK-u zespołów rockowych. Przy Ośrodku funkcjonuje także młodzieżowy zespół taneczny „The Rebel’s”. W realizacji swoich zadań GOK współpracuje z innymi instytucjami kultury, a także placówkami edukacyjnymi i władzami samorządowymi oraz wszystkimi zainteresowanymi osobami i podmiotami, dzięki czemu jego oferta może być coraz bogatsza i w coraz lepszy sposób zaspokajająca zmieniające się cały czas potrzeby mieszkańców.

Ośrodek jest także organizatorem wielu imprez gminnych. Sztandarowym wydarzeniem jest odbywający się cyklicznie w lipcu Piknik Rodzinny „Jurajskie Spotkania – Dni Włodowic”, podczas którego odbywają się występy artystów, również lokalnych. Prezentują się wówczas m.in. Koła Gospodyń Wiejskich, a także odbywają się degustacje

produktów przez nie przygotowanych oraz liczne konkursy, w których udział brać mogą zarówno mieszkańcy, jak i odwiedzający gminę turyści.

Na terenie gminy Włodowice funkcjonuje sześć Kół Gospodyń Wiejskich: w Górze Włodowskiej, Hucisku, Parkoszowicach, Rzędkowicach, Rudnikach i Włodowicach oraz działa Kapela Jurajska z Rzędkowic.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat funkcjonujących w gminie placówek kulturalnych.

Tabela 15. Placówki kulturalne w gminie w 2012 roku

nazwa i adres placówki	liczba osób objętych ofertą	liczba pracowników
Gminny Ośrodek Kultury ul. Żarecka 59, 42-421 Włodowice		3
Gminna Biblioteka Publiczna ul. Żarecka 59, 42-421 Włodowice	302	2
Gminna Biblioteka we Włodowicach – filia w Rudnikach ul. Szkolna 9, 42-421 Rudniki		

Dane Urzędu Gminy Włodowice.

11. SPORT I REKREACJA

Propagowany w dzisiejszych czasach zdrowy styl życia obejmuje m.in. właściwe odżywianie, aktywny wypoczynek oraz uprawianie różnorodnych dyscyplin sportowych. Sport wpływa bowiem nie tylko na kondycję zdrowotną człowieka, ale również jego cechy charakteru, postawę, relacje z innymi ludźmi, umiejętność współpracy i asertywność.

Położenie geograficzne gminy sprawia, że istnieją tutaj doskonałe warunki do uprawiania sportu. Usytuowane na jej terenie Skalki Jurajskie ze względu na różnorodność form, kształtów i wysokości są jednym z najlepszych miejsc do uprawiania wspinaczki skalnej. Upowszechnianiu kultury fizycznej, sportu i rekreacji w gminie służą istniejące na jej terenie obiekty rekreacyjno-sportowe. Należą do nich przede wszystkim:

- Zbiornik wodny – Zalew we Włodowicach – kąpielisko strzeżone,
- „Orlik” – zespół boisk sportowych,
- Boisko do piłki nożnej,
- Hala sportowa przy Gimnazjum we Włodowicach,
- Szkoła Wspinaczkowa „W skale” we Włodowicach,
- Jurajskie Centrum Wspinaczki i Rekreacji w Rzędkowicach,

- Szkoła Wspinaczkowa „ABC Wspinania” we Włodowicach.

Na terenie gminy działają dwa stowarzyszenia kultury fizycznej: LKS Olimpia Włodowice oraz Uczniowski Klub Sportowy przy Gimnazjum we Włodowicach.

12. TURYSTYKA

Położona na pograniczu dwóch makroregionów – Wyżyny Woźnicko-Wieluńskiej i Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej – gmina Włodowice posiada doskonałe warunki dla rozwoju turystyki. Około 90% powierzchni gminy objętych jest ochroną. Część wschodnią, w tym miejscowości takie jak Morsko, Rzędkowice, Hucisko, Zdów obejmuje Park Krajobrazowy Orlich Gniazd, w przybliżeniu pokrywający się na terenie gminy z obszarem Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej. Zdecydowana większość pozostałego obszaru gminy, z wyjątkiem wsi Rudniki, w części południowej objęta jest otuliną Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych. Tereny pełne „ostańców”, skalistych wzgórz i wąwozów nadają się doskonale do uprawiania turystyki pieszej, rowerowej i wspinaczkowej. Walorem przyrodniczym związanym z budową geologiczną obszaru jest obecność skamieniałości, głównie amonitów. Skałki w kształcie kilometrowej długości muru skalnego górującego nad okolicą są jedną z najpiękniejszych i największych grup skalnych na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej. Ze względu na różnorodność form, kształtów i wysokości poszczególnych skał oraz południową ekspozycję jest to jedno z najlepszych miejsc do uprawiania wspinaczki skalnej. Walorem krajobrazowym gminy jest rzeźba terenu – łagodne wzgórza ozdobione malowniczymi skałkami, ze zróżnicowaną szatą roślinną. Największą atrakcją turystyczną są Skałki Rzędkowickie. Jest to grupa skalnych ostańców i bloków skalnych zbudowanych z wapieni skalistych. Szczytowe partie największego ostańca przebija naturalne okno skalne, będące pozostałością dawnego systemu jaskiniowego – to tzw. Okiennik Rzędkowicki (446 m n.p.m.). Podczas badań archeologicznych na Okienniku Rzędkowickim znaleziono bardzo ciekawe groty scytyjskie datowane na około 600 r. p.n.e. W ścianach skał istnieje ponad 300 dróg wspinaczkowych.

Na terenie gminy, oprócz popularnych wśród turystów skałek, znajdują się liczne atrakcje turystyczne. Na szczególną uwagę zasługują:

- unikatowy układ urbanistyczny średniowiecznego rynku we Włodowicach,
- barokowy kościół pw. św. Bartłomieja, wzniesiony w I dekadzie XVIII w.,
- ruiny zniszczonego pożarami pałacu z I połowy XVIII w.,

- cmentarz rzymskokatolicki, na którym znajdują się mogiły wojenne żołnierzy z I i II wojny światowej,
- źródła Białki Zdowskiej, będącej jedną z bardziej malowniczych jurajskich rzeczek, które mieszczą się na wschód od Zdowa,
- ścieżka przyrodniczo-dydaktyczna Rzędkowice – Morsko, obejmująca trzy pasma wzgórz: Skałki Rzędkowickie, Podlesickie i Morskie (długość – 6 km, czas przejścia – około 3 godzin, liczba przystanków – 9),
- Góra Grdyń – częściowo zalesione i zwieńczone niewielkimi skałkami wzgórze, położone na wschód od Włodowic, stanowiące doskonały punkt widokowy na centrum Północnej Jury, w tym Skałki Rzędkowickie, Skałki Morskie i Podlesickie,
- kamionki na Białej Górze położone między Włodowicami, Rzędkowicami i Górą Włodowską – obszar wydobywania łamanego kamienia wapiennego, typowego dla Jury materiału budowlanego,
- Góra Głowienna, leżąca przy dawnym rozwidleniu dróg do Siewierza i Lelowa.

Przez obszar gminy przebiega wiele szlaków turystycznych:

- część szlaku „Orlich Gniazd”,
- część szlaku „Warowni Jurajskich”,
- część szlaku „Zamonit”,
- szlak Mrzyglód – Góra Zborów,
- szlak Kroczyce – Zamek Morsko.

Amatorzy kąpieli wodnych i wędkarstwa mogą odpocząć nad zbiornikami wodnymi w Rudnikach i Włodowicach.

W gminie rozwija się baza agroturystyczna, wybudowano pole namiotowe wraz z infrastrukturą oraz nowoczesną salę sportową przy gimnazjum we Włodowicach, posiadającą siłownię, ściankę wspinaczkową oraz salę rehabilitacyjną. Dane szczegółowe na temat bazy noclegowo-gastronomicznej przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 16. Gospodarstwa agroturystyczne w gminie w 2012 roku

nazwa gospodarstwa	adres gospodarstwa
Gospodarstwo agroturystyczne	ul. Jurajska 94, 42-421 Rzędkowice
Gospodarstwo agroturystyczne	ul. Jurajska 64, 42-421 Rzędkowice
Gospodarstwo agroturystyczne	ul. Jurajska 14, 42-421 Rzędkowice
Gospodarstwo agroturystyczne	ul. Jurajska 67, 42-421 Rzędkowice
Gospodarstwo agroturystyczne	ul. Wiejska 22, 42-421 Rzędkowice
Gospodarstwo agroturystyczne	ul. Jurajska 70, 42-421 Rzędkowice

Jurajskie Centrum Wspinaczki i Rekreacji oraz gospodarstwo agroturystyczne Dom Pod Skalkami	ul. Jurajska 72, 42-421 Rzędkowice
Gospodarstwo agroturystyczne	ul. Rynek 20, 42-421 Włodowice
Gospodarstwo agroturystyczne	ul. Gajowa 3, 42-421 Góra Włodowska
Gospodarstwo agroturystyczne	ul. Skalny Widok 4, 42-421 Hucisko
Gospodarstwo agroturystyczne	ul. Skalny Widok 67, 42-421 Hucisko
Gospodarstwo agroturystyczne Jura	ul. Skalny Widok 15, 42-421 Hucisko
Gospodarstwo agroturystyczne Ranczo Czerwony Młyn	ul. Źródlana 54, 42-421 Zdów
Gospodarstwo agroturystyczne	ul. Wesoła 16, 42-421 Zdów

Dane Urzędu Gminy Włodowice.

Tabela 17. Obiekty zakwaterowania noclegowego w gminie w 2012 roku

nazwa obiektu	adres obiektu
Hotel Skalny	ul. Jurajska 145, 42-421 Rzędkowice
Ośrodek Wypoczynkowy Orle Gniazdo	ul. Orle Gniazdo 20, 42-421 Hucisko
Ametyst Farma Szkoleniowo-Rekreacyjna	ul. Jurajska 119, 42-421 Rzędkowice
Szkolne Schronisko Młodzieżowe	ul. Wiejska 2, 42-421 Rzędkowice
Domki letniskowe	ul. Źródlana 54A, 42-421 Zdów

Dane Urzędu Gminy Włodowice.

Tabela 18. Obiekty gastronomiczne w gminie w 2012 roku

nazwa obiektu	adres obiektu
Gościniec na Jurajskim Szlaku	ul. Źarecka 41, 42-421 Włodowice
Karczma Skalna	ul. Jurajska 145, 42-421 Rzędkowice
Bar Orle Gniazdo	ul. Orle Gniazdo 20, 42-421 Hucisko
Bar Melanż	ul. Zamkowa 10, 42-421 Morsko
Pizzeria Toskania	ul. Skalny Widok 15, 42-421 Hucisko

Dane Urzędu Gminy Włodowice.

13. SYTUACJA DZIECKA

Dziecko wymaga szczególnej opieki i troski. Działalność na jego rzecz powinna polegać przede wszystkim na ochronie jego praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz na asekurowaniu go w obliczu zagrożeń.

Analiza sytuacji dziecka w gminie Włodowice została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych. Badania te pozwoliły zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem

występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informację na temat prowadzonych w szkołach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych. W sumie do analizy przedłożono 4 ankiety – wypełnione przez pedagogów szkolnych lub dyrektorów – z następujących placówek oświatowych:

- Przedszkole we Włodowicach (liczba uczniów: 75),
- Szkoła Podstawowa im. Władysława Broniewskiego we Włodowicach (liczba uczniów: 164),
- Szkoła Podstawowa w Rudnikach (liczba uczniów: 86),
- Gimnazjum im. Władysława Kowala we Włodowicach (liczba uczniów: 133).

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiet wynika, że 2 placówki zatrudniają pedagoga (brak w Przedszkolu we Włodowicach i SP w Rudnikach), 1 pielęgniarkę (brak w Przedszkolu we Włodowicach, SP w Rudnikach i w Gim. we Włodowicach), 2 logopedów (brak w SP w Rudnikach i w Gim. we Włodowicach), 1 doradcę zawodowego (brak w Przedszkolu we Włodowicach, SP we Włodowicach i SP w Rudnikach). Żadna placówka nie zatrudnia psychologa.

Wszystkie placówki prowadzą dożywianie uczniów, a 2 z nich (SP w Rudnikach i Gim. we Włodowicach) zgłosiły potrzebę zwiększenia o 9 liczby dzieci i młodzieży objętych tym rodzajem pomocy.

Większość placówek zapewnia uczniom dostęp do Internetu oraz umożliwia korzystanie z sali gimnastycznej (brak, z racji realizowanego programu i wieku dzieci, w Przedszkolu we Włodowicach).

W żadnej placówce nie funkcjonują klasy integracyjne. Przedstawiciele żadnej ze szkół nie zauważyli trudności z dojazdem uczniów na zajęcia.

Wszystkie placówki oferują dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe. Najczęściej przyjmują one postać różnorodnych tematycznie kół zainteresowań (m.in. koła sportowe, matematyczne, informatyczne, teatralne, muzyczne, ekologiczne, polonistyczne, taneczne, plastyczne, przyrodnicze, historyczne, religijne) oraz zajęć językowych, ogólnorozwojowych i rekreacyjno-sportowych.

Jednocześnie wszystkie placówki prowadzą zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród nich najczęściej organizowane są zajęcia korekcyjno-kompensacyjne (4 placówki), wyrównawcze (3), logopedyczne (2), socjoterapeutyczne (2), zajęcia rewalidacyjne (2) i terapia pedagogiczna (1).

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Ankietowani identyfikowali problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, w dwojaki sposób, tj. odpowiadając na pytanie o charakterze otwartym oraz wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych obejmujący 14 zmiennych.

Określając problemy w odpowiedzi na pytanie otwarte, badani wskazywali głównie na ubóstwo i bezrobocie pociągające za sobą skutki dwojakiego rodzaju. W pierwszym przypadku trudna sytuacja materialna wiąże się z występującymi w domu dysfunkcjami, takimi jak niewydolność wychowawcza, brak odpowiedniego zainteresowania dzieckiem, alkoholizm. Z kolei w drugim przypadku brak pracy i perspektyw zmusza niektórych rodziców do wyjazdu za granicę, co generuje problemy tzw. eurosieroctwa, czyli separacji rodzin wynikającej z emigracji. W obu sytuacjach nie bez znaczenia pozostaje fakt, że ich ogólną konsekwencją jest pozostawienie dziecka bez odpowiedniej opieki, co sprzyja szerzeniu się zachowań negatywnych (problem agresji i przemocy oraz sięgania po środki uzależniające).

Wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych, ankietowani stwierdzali ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów problemów społecznych zawiera poniższa tabela.

Tabela 19. Problemy występujące w środowisku szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z gminy uczęszczających do przedszkola, szkół podstawowych i gimnazjalnych

cechy patologii społecznej	obecność poszczególnych cech	
	występuje (liczba ujawnionych przypadków)	nie występuje
sięganie po alkohol	2 (2)	2
sięganie po narkotyki		4
palenie papierosów	4 (12)	
ucieczki z domu		4
kradzieże	2 (5)	2
agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów	3 (10)	1
autoagresja		4
przestępczość ujawniona		4
niszczenie mienia szkolnego	2 (8)	2
udział w grupach negatywnych	1 (2)	3
problemy wymagające nadzoru kuratora sądowego	1 (2)	3
przemoc w rodzinie	3 (2)	1

zaniedbanie przez dom	4 (7)	
wykorzystywanie seksualne		4

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Do problemów najczęściej występujących w szkole i w domu rodzinnym dzieci i młodzieży ankietowani zaliczyli: sięganie przez uczniów bądź ich rodziców po używki, zaniedbanie przez dom, przemoc w rodzinie oraz stosowanie agresji i przemocy w grupie rówieśniczej.

Badania i działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia

Wskazując badania konieczne do przeprowadzenia wśród dzieci, młodzieży i ich rodziców, pedagodzy stwierdzili, iż należy dokładnie zdiagnozować zachowania negatywne w środowisku szkolnym i rodzinnym, w tym problemy przemocy domowej, uzależnień, bezrobocia i zaniedbań wychowawczych. Zdaniem pedagogów należy także poznać propozycje oferty i form spędzania czasu wolnego, jak również ambicji zawodowych młodzieży.

Określając działania profilaktyczne i naprawcze, które należałoby przeprowadzić w szkołach, badani wskazywali głównie na potrzebę organizowania warsztatów, szkoleń, pogadanek i prezentacji profilaktycznych. Pedagodzy podkreślali również konieczność objęcia pomocą społeczną uczniów w potrzebie. Zwracali także uwagę na potrzebę prowadzenia treningów radzenia sobie z negatywnymi emocjami.

Współpraca szkół z rodzicami uczniów

Przedstawiciele wszystkich, poza jedną (Przedszkole we Włodowicach), ankietowanych placówek uznali współpracę z rodzicami uczniów za zadowalającą. W jej ramach odbywają się zebrania, konsultacje indywidualne, prelekcje pedagogiczne i psychologiczne, organizowane są wspólne imprezy i uroczystości szkolne, prowadzona jest pedagogizacja rodziców. Ci ostatni zachęceni są również do aktywnego uczestnictwa w życiu szkół.

Współpraca szkół z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny

Przedstawiciele badanych placówek stwierdzili, że współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny jest zadowalająca. Do podmiotów tych zaliczyli: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Ośrodek Kultury, Miejski Ośrodek Kultury w Zawierciu, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Ośrodek Pomocy

Dzieciom i Rodzinie, Skauting Jurajski, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ochotniczą Straż Pożarną, Sanepid, Perłę Jury, Towarzystwo Przyjaciół Jury Krakowsko-Częstochowskiej, Policję, Sąd Rejonowy w Myszkowie – Wydział Rodzinny i Nieletnich oraz parafię.

Potrzeby dzieci i młodzieży

Wskazując najpilniejsze potrzeby dzieci i młodzieży, pedagodzy zwrócili uwagę na konieczność zapewnienia im szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego. Zdaniem ankietowanych niezbędna jest większa liczba zajęć rozwijających uzdolnienia i zainteresowania uczniów i pozwalających na wydobycie oraz doskonalenie ich mocnych stron. W tym kontekście, w opinii respondentów, konieczne wydaje się zorganizowanie świetlic środowiskowych. Badani wskazali również na potrzebę organizowania spotkań ze specjalistami oraz autorytetami z różnych dziedzin.

Wśród innych potrzeb dzieci i młodzieży ankietowani wskazali na konieczność dalszego wspierania dzieci pochodzących z rodzin ubogich, m.in. w formie organizowania letniego wypoczynku.

Możliwości przyczynienia się szkół do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może się przyczynić do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży w gminie, pedagodzy wskazywali przede wszystkim na możliwość zagospodarowania czasu wolnego, m.in. poprzez organizowanie zajęć pozalekcyjnych, kół zainteresowań, imprez szkolnych oraz wypoczynku. Zwracali także uwagę na możliwość prowadzenia systematycznego monitoringu uczniów z rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej i materialnej oraz organizowanie akcji charytatywnych. Ankietowani podkreślali również wagę i korzyści płynące ze współpracy szkoły z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny w gminie.

14. OCHRONA ZDROWIA

Styl życia i zachowania zdrowotne wpływają w największym stopniu na stan zdrowia ludności. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: mała aktywność fizyczna, nieprawidłowości w sposobie żywienia, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu, używanie narkotyków, zły stan środowiska naturalnego, niewłaściwe warunki bezpieczeństwa pracy, wypadki drogowe oraz brak powszechnej profilaktyki.

W gminie Włodowice funkcjonują 2 niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, 1 prywatny gabinet stomatologiczny oraz działają 3 apteki i punkty apteczne. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 20. Zakłady opieki zdrowotnej, apteki i punkty apteczne w gminie w 2012 roku

nazwa placówki	adres
Przychodnia Medycyny Rodzinnej i Specjalistycznej „Medyk” s.c.	ul. Krakowska 11, 42-421 Włodowice
Przychodnia Lekarska „Medris”	ul. Skarżycza 1, Rudniki, 42-421 Włodowice
Prywatny Gabinet Stomatologiczny	ul. Krakowska 32, 42-421 Włodowice
Apteka Na Rynku	ul. Rynek 7, 42-421 Włodowice
Punkt apteczny „Witaminka”	ul. Krakowska 11, 42-421 Włodowice
	ul. Skarżycza 1, 42-421 Rudniki

Dane Urzędu Gminy Włodowice.

Dla poznania sytuacji zdrowotnej mieszkańców gminy ważna jest analiza danych będących w posiadaniu zakładów opieki zdrowotnej i indywidualnych praktyk lekarskich, działających na jej terenie. W związku z brakiem informacji w tym zakresie ze wszystkich placówek służby zdrowia i praktyk lekarskich w gminie, w poniższej tabeli przedstawiono dane za 2012 rok uzyskane z Przychodni Medycyny Rodzinnej i Specjalistycznej „Medyk” s.c. we Włodowicach, przy założeniu, że reprezentują one średnią gminną.

Tabela 21. Schorzenia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat z gminy w 2012 roku

rodzaj schorzenia	liczba osób, u których stwierdzono schorzenie
nowotwory	0
niedokrwistości	0
choroby tarczycy	4
cukrzyca	1
niedożywienie	0
otyłość	5
zaburzenia odżywiania	0
upośledzenie umysłowe	4
padaczka	3
dziecięce porażenie mózgowe	1
zaburzenia refrakcji i akomodacji oka	2
choroba nadciśnieniowa	4
alergia – dychawica oskrzelowa	65
alergie pokarmowe	9

alergie skórne	0
zniekształcenia kręgosłupa	12
choroby układu moczowego	1
wady rozwojowe układu nerwowego	0
wady rozwojowe układu krążenia	3
wady rozwojowe narządów płciowych	1
wady rozwojowe – aberracje chromosomowe	0
wady rozwojowe – inne	0
zaburzenia rozwoju	0
w tym:	
zaburzenia rozwoju fizycznego	0
zaburzenia rozwoju psychomotorycznego	0
trwale uszkodzenia narządu ruchu	0
inne schorzenia wymagające opieki czynnej	0

Dane Przychodni Medycyny Rodzinnej i Specjalistycznej „Medyk” s.c. we Włodowicach.

Tabela 22. Schorzenia ludności gminy w wieku 19 lat i więcej w 2011 roku

rodzaj schorzenia		liczba osób, u których stwierdzono schorzenie
gruźlica		2
nowotwory		18
choroby tarczycy		44
cukrzyca		39
niedokrwistość		14
choroby obwodowego układu nerwowego		22
choroby układu krążenia		83
w tym:	przewlekła choroba reumatyczna	5
	choroba nadciśnieniowa	48
	choroby naczyń mózgowych	23
	niedokrwienność serca (w tym przeżyty zawał serca)	7
przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa		46
przewlekłe choroby układu trawiennego		8
choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej		14
inne schorzenia wymagające opieki czynnej		0

Dane Przychodni Medycyny Rodzinnej i Specjalistycznej „Medyk” s.c. we Włodowicach.

W 2012 roku pod opieką Przychodni Medycyny Rodzinnej i Specjalistycznej „Medyk” s.c. we Włodowicach było 408 dzieci i młodzieży oraz 1.711 osób dorosłych z gminy. U największej liczby osób w wieku przedprodukcyjnym stwierdzono dychawicę oskrzelową (65 osób), zniekształcenie kręgosłupa (12 osób) i alergie pokarmowe (9 osób). Dorośli z kolei najczęściej zmagali się z chorobami układu krążenia (83 osoby), przewlekłym nieżytem oskrzeli (46 osób), chorobami tarczycy (44 osoby) i cukrzycą (39 osób).

Ważną rolę w utrzymaniu dobrego stanu zdrowia pełni profilaktyka. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat dzieci do lat 3 objętych opieką profilaktyczną oraz dzieci i młodzieży do lat 19 objętych profilaktycznymi badaniami lekarskimi.

Tabela 23. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy w 2012 roku

forma profilaktyki	liczba dzieci i młodzieży
porady profilaktyczne lekarza rodzinnego po raz pierwszy (dzieci do lat 3)	16
porady profilaktyczne lekarza rodzinnego następny raz (dzieci do lat 3)	143
wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych po raz pierwszy (dzieci do 1. roku życia)	14
wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych następny raz (dzieci do lat 3)	81
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 podlegający badaniu)	188
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 zbadani zgodnie z programem badań profilaktycznych)	152

Dane Przychodni Medycyny Rodzinnej i Specjalistycznej „Medyk” s.c. we Włodowicach.

W 2012 roku poradami profilaktycznymi lekarza rodzinnego Przychodni Medycyny Rodzinnej i Specjalistycznej „Medyk” s.c. we Włodowicach po raz pierwszy i następny raz zostało objętych odpowiednio 16 i 143 dzieci do lat 3. Wizytami profilaktycznymi pielęgniarek i położnych objęto po raz pierwszy 14 dzieci, a następny raz 81 dzieci. Profilaktycznymi badaniami lekarskimi objęto natomiast 188 dzieci i młodzieży, w tym 152 osoby zgodnie z programem badań profilaktycznych.

15. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwu publicznemu zagraża przestępczość, która jest zjawiskiem dynamicznym i, podobnie jak społeczeństwo, podlega rozwojowi. Choć stanowi margines życia społecznego, poprzez swą intensywność i częstotliwość może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać dotkliwe piętno na jej funkcjonowaniu.

Według danych Komendy Powiatowej Policji w Zawierciu wynika, że w 2012 roku na terenie gminy Włodowice odnotowano łącznie 59 przestępstw i 28 wykroczeń. Miejscowościami najbardziej zagrożonymi przestępczością były Włodowice (15 przypadków) i Rudniki (10 przypadków), w dalszej kolejności Góra Włodowska (7 przypadków), Hucisko i Morsko (po 6 przypadków), Rzędkowice (5 przypadków) oraz Parkoszowice (4 przypadki).

W najmniejszym stopniu problem ten dotyczył Skałkę i Zdów (po 3 przypadki). Biorąc pod uwagę liczbę wykroczeń, najwięcej zdarzeń miało miejsce w Rudnikach (9), Włodowicach (7) i Parkoszowicach (4), w dalszej kolejności w Rzędkowicach, Skałce i Zdowie (po 2) oraz Hucisku i Morsku (po 1).

W analizowanym roku policjanci przeprowadzili łącznie 185 interwencji, w tym 55 interwencji domowych, 42 interwencje publiczne oraz 88 innych interwencji.

Z przedstawionych przez KPP w Zawierciu danych wynika, że najwięcej przestępstw miało miejsce w poniedziałek i wtorek, natomiast najmniej w sobotę i niedzielę.

Ponadto na terenie gminy odnotowano 25 kolizji i 4 wypadki, w których poszkodowanych zostało 5 osób.

Według danych Zespołu Kuratorów Zawodowych dla Dorosłych przy Sądzie Rejonowym w Myszkowie, wykonujących orzeczenia w sprawach karnych, na koniec 2012 roku liczba dozorów wynosiła 21 i dotyczyła 18 osób z gminy Włodowice.

Z informacji przedstawionych przez Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej wykonującej orzeczenia w Sprawach Rodzinnych i Nieletnich Sądu Rejonowego w Myszkowie w 2012 roku nadzorem kuratorskim objętych było 12 rodzin z terenu gminy, w tym sprawowano nadzór kuratorski nad nieletnimi – 1 osoba, nadzór kuratorski w sprawach opiekuńczych – 4 osoby oraz nadzór kuratorski nad osobami poddanymi obowiązkowi leczenia odwykowego – 7 osób.

16. POMOC SPOŁECZNA

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadania pomocy społecznej w gminie Włodowice wykonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we Włodowicach. Jednostka ta realizuje również zadania wynikające z innych, aniżeli ustawa o pomocy społecznej, aktów prawnych. Należą do nich w szczególności: ustawa o świadczeniach rodzinnych i ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ustawa o powszechnym ubezpieczeniu społecznym, ustawa o ochronie

zdrowia psychicznego, ustawa o dodatkach mieszkaniowych oraz ustawa o systemie oświaty w części dotyczącej pomocy materialnej dla uczniów.

Z końcem 2012 roku kadrę GOPS-u stanowiło 8 osób, w tym kierownik i 3 pracowników socjalnych. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 24. Stan zatrudnienia w GOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2012 roku

rodzaj stanowiska	liczba etatów	o ile etatów powinno być więcej?
kadra kierownicza	1	
pracownicy socjalni	3	
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze		
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze		
pozostali pracownicy	4	

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej we Włodowicach.

Zgodnie z zapisem ustawy o pomocy społecznej każdy ośrodek ma obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników. W 2012 roku w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej we Włodowicach wymóg ten był spełniony, bowiem na 1 pracownika socjalnego przypadało 1.736 mieszkańców.

Tabela 25. Wykształcenie kadry GOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2012 roku

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie		liczba osób		
		kadra kierownicza	pracownicy socjalni	
wykształcenie	wyższe kierunkowe	1	3	
	wyższe niekierunkowe			
	średnie kierunkowe			
	średnie niekierunkowe			
	zawodowe i niższe			
dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	1	–
		w trakcie realizacji	–	–
	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–	1
		w trakcie realizacji	–	
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji z zakresu organizacji		0		

pomocy społecznej	
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny	2
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny	1

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej we Włodowicach.

Z końcem 2012 roku wykształcenie wyższe kierunkowe posiadały 4 osoby z kadry GOPS-u, w tym kierownik i wszyscy pracownicy socjalni. Dodatkowo kierownik Ośrodka miał ukończoną specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. 1 pracownik socjalny posiadał specjalizację I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego, a 2 kolejnych było zainteresowanych podjęciem tej specjalizacji. Ponadto 1 osoba z kadry GOPS-u była zainteresowana podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny.

Prawo do wsparcia udzielanego przez GOPS mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. I tak np. w odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które jest ustalone na poziomie 542 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 456 zł na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych, które przysługują, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 539 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 623 zł.

W wykonywaniu zadań GOPS współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy i sołectw, innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi, zajmującymi się pomocą społeczną.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez GOPS na realizację zadań w latach 2010-2012.

Tabela 26. Środki finansowe wydatkowane przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2010-2012

wielkość wydatków	2010 r.	2011 r.	2012 r.
ogółem	2.312.746 zł	2.310.388 zł	2.316.219 zł
w tym na świadczenia pomocy społecznej	645.136 zł	665.919 zł	768.495 zł
w tym na świadczenia rodzinne	1.133.809 zł	1.134.950 zł	1.069.966 zł
na zadania własne gminy	1.130.783 zł	1.130.701 zł	1.191.367 zł
na zadania zlecone gminie	1.181.963 zł	1.179.687 zł	1.124.852 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej we Włodowicach.

W latach 2010-2012 wysokość środków finansowych przeznaczonych przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy ulegała wahaniom. Dominującą pozycję wśród nich stanowiły kwoty wydatkowane na wykonanie zadań zleconych gminie, wśród których przeważały środki przekazane na realizację świadczeń rodzinnych (w 2010 r. – 1.133.809 zł, w 2011 r. – 1.134.950 zł, a w 2012 r. – 1.069.966 zł), przede wszystkim w postaci zasiłków rodzinnych.

W ramach wykonywania zadań własnych gminy największe kwoty przeznaczono natomiast na udzielanie świadczeń pomocy społecznej, głównie w formie zasiłków celowych i w naturze, zasiłków stałych i okresowych, usług opiekuńczych, posiłku, schronienia oraz specjalistycznych usług opiekuńczych.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2010-2012.

Tabela 27. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	343	356	337
liczba rodzin	221	236	238
liczba osób w rodzinach	585	606	583
udział liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności gminy	11,1%	11,5%	11,0%

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej we Włodowicach.

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2010-2012 ulegała wahaniom (585 w 2010 r., 606 w 2011 r., 583 w 2012 r.). Zmieniał się również udział beneficjentów systemu w ogóle ludności gminy (11,1% w 2010 r., 11,5% w 2011 r., 11,0% w 2012 r.).

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat struktury wiekowej oraz aktywności zawodowej odbiorców pomocy społecznej w gminie w 2012 roku.

Tabela 28. Struktura wiekowa oraz aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2012 roku

wiek odbiorców	liczba osób w rodzinach	rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób powyżej 18 lat według decyzji administracyjnych
0-16 lat	283	pracuje	19
17-21 lat	48	pracuje dorywczo	8
22-30 lat	69	nie pracuje	40
31-40 lat	155	studiuje	6

41-50 lat	146	uczy się	25
51-60 lat	124	na rencie	12
61-70 lat	17	na emeryturze	10
71 lat i więcej	11	na zasiłku dla bezrobotnych	15
		bezrobotny bez prawa do zasiłku	138

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej we Włodowicach.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez GOPS pomocą społeczną w 2012 roku wykazała, że największe grupy stanowiły dzieci i młodzież do 16 lat (283 osoby) oraz osoby w wieku 31-40 lat (155 osób) i 41-50 lat (146 osób). Ci z najmłodszych, którzy bezpośrednio korzystali ze wsparcia, otrzymywali pomoc głównie w postaci posiłku w szkołach.

Jeśli chodzi o podział beneficjentów pomocy społecznej w gminie według aktywności zawodowej, najliczniejsze grupy w 2012 roku stanowiły osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku (138 osób), niepracujące (40 osób) oraz uczące się (25 osób).

Analizując powyższe dane, można pokusić się o stwierdzenie, iż najliczniejszą grupę wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia GOPS-u w 2012 roku stanowiły charakteryzujące się niskim poziomem dochodów rodziny ubogie. Pochodzące z nich dzieci, z racji niedoborów materialnych w domu, korzystały ze wsparcia w formie dożywiania w szkołach. Diagnozę tę potwierdzają dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie, które za lata 2010-2012 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 29. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2010-2012

powód przyznania pomocy	Liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
ubóstwo	149	159	143	447	429	358
sieroctwo	0	1	0	0	1	0
bezdomność	3	4	3	4	5	4
potrzeba ochrony macierzyństwa	3	5	8	21	29	36
bezrobocie	145	154	153	420	423	408
niepełnosprawność	58	59	58	124	113	119
długotrwała lub ciężka choroba	43	39	34	81	69	60
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	41	42	48	165	154	184
przemoc w rodzinie	0	0	0	0	0	0
alkoholizm	8	2	3	22	3	7

trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	4	2	4	7	4	10
zdarzenie losowe	2	1	1	8	6	6

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej we Włodowicach.

W latach 2010-2012 najczęstszymi przyczynami przyznawania pomocy społecznej w gminie były bezrobocie i ubóstwo. O ile liczba osób w rodzinach objętych pomocą GOPS-u z powodu braku pracy ulegała wahaniom (420 w 2010 r., 423 w 2011 r., 408 w 2012 r.), o tyle liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia w związku z ubóstwem spadała z roku na rok (z 447 w 2010 r. do 358 w 2012 r.). Istotną przyczynę świadczenia wsparcia przez GOPS stanowiła także bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Ważnymi przyczynami udzielania pomocy były także niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba.

Powody przyznania pomocy społecznej w gminie przez GOPS wpływały na formę udzielanego wsparcia. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2010-2012 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 30. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2010-2012

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
pieniężna	189	213	198	179	202	198	440	484	455
rzeczowa	236	130	168	150	76	168	434	316	462
praca socjalna	X	X	X	158	257	244	456	664	602
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	0	0	0	0	0	0
schronienie	5	4	4	4	3	3	5	4	4
usługi opiekuńcze	5	5	6	4	5	6	4	5	6
specjalistyczne usługi opiekuńcze	1	1	2	1	1	2	1	1	5
skierowanie do domu pomocy społecznej	1	0	1	X	X	X	X	X	X
pobyt w domu pomocy społecznej	1	2	2	X	X	X	X	X	X
sprawienie pogrzebu	–	–	1	–	–	1	–	–	1

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej we Włodowicach.

W latach 2010-2012 najczęściej udzielaną mieszkańcom gminy formą wsparcia była praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej.

Ważną formą wsparcia beneficjentów była również pomoc rzeczowa i finansowa, głównie w postaci zasiłków celowych i w naturze, zasiłków stałych, okresowych oraz posiłku.

Osoby, które nie mogły samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, i które tym samym wymagały całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, były kierowane przez GOPS do domów pomocy społecznej. W roku 2010 i 2012 do DPS-u skierowano odpowiednio po jednej osobie z gminy. W analizowanym okresie gmina pokrywała koszt pobytu w DPS-ie dla odpowiednio 1, 2 i 2 osób. W ramach udzielanej przez GOPS pomocy w 2012 roku sprawiono pogrzeb jednej, samotnej osobie.

Poza powyżej przedstawionymi formami wsparcia, GOPS realizował wiele innych inicjatyw na rzecz mieszkańców gminy. W analizowanym okresie Ośrodek uczestniczył we wdrażaniu Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, który ma na celu wsparcie gmin w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym. Projekt realizowano w formie bezpłatnych posiłków dla uczniów przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjalnych oraz w formie zasiłków celowych dla rodzin na zakup żywności oraz pomocy rzeczowej w postaci produktów spożywczych. GOPS uczestniczył także w Programie PEAD („Dostarczanie żywności dla najuboższej ludności Unii Europejskiej”), polegającym na bezpłatnym przekazywaniu żywności z zapasów interwencyjnych Unii Europejskiej dla najbardziej potrzebujących. We współpracy z Częstochowskim Bankiem Żywności i Ochotniczą Strażą Pożarną we Włodowicach, która koordynowała akcję, GOPS otrzymywał pomoc żywnościową, którą rozprowadzono wśród osób najbardziej potrzebujących, spełniających wymogi określone w Programie.

Ważną rolę w działalności GOPS-u odgrywała również realizacja od 2008 r. współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego i opracowanego w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki projektu systemowego pod nazwą „Nowe umiejętności kapitałem na przyszłość – promocja aktywnej integracji społecznej i zawodowej w gminie Włodowice”.

Cele projektu to:

- ułatwienie dostępu do aktywnych form integracji społecznej i zawodowej beneficjentom pomocy społecznej gminy Włodowice, co ma prowadzić do podwyższenia statusu

zawodowego i społecznego poprzez przygotowanie do wejścia lub powrotu na rynek pracy,

- zmniejszenie poziomu deficytów intrapsychicznych i interpersonalnych, utrudniających funkcjonowanie społeczne i zawodowe beneficjentów pomocy społecznej,
- ograniczenie bezradności i bierności bezrobotnych kobiet,
- zwiększenie poziomu kompetencji i umiejętności społecznych,
- zminimalizowanie wykluczenia społecznego.

Od początku realizacji projektu uczestniczyło w nim 68 osób (19 mężczyzn i 49 kobiet). W 2012 r. w projekcie brało udział 12 uczestników – beneficjentów pomocy społecznej (4 mężczyzn i 8 kobiet).

Uczestnicy zostali wyłonieni w drodze rekrutacji spośród wszystkich bezrobotnych i niepełnosprawnych klientów GOPS-u. W ramach projektu zostały zorganizowane treningi kompetencji i umiejętności społecznych, psychoterapie grupowe, spotkania z doradcą zawodowym oraz wybrane przez uczestników kursy zawodowe.

W ramach współpracy ze Śląskim Kuratorium Oświaty Ośrodek przygotował dwoje dzieci na kolonie letnie. Wspólnie z parafią organizowano też Spotkania Seniorów.

Oprócz tego GOPS skierował 4 osoby do Zespołu ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Zawierciu, w wyniku czego osoby te zyskały stopień niepełnosprawności i możliwość ubiegania się o różnego rodzaju świadczenia. Dla 3 osób GOPS przeprowadził postępowanie, a wójt gminy wydał decyzje potwierdzające prawo do świadczeń opieki zdrowotnej, finansowanych ze środków publicznych.

W ramach realizowanych zadań GOPS przyznawał także świadczenia rodzinne, do których należą: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 31. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
wielkość wydatków na świadczenia rodzinne	994.846 zł	967.337 zł	892.261 zł
rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń		
zasiłek rodzinny	4.797	4.393	3.844
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	22	27	25
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	219	175	121

dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych	0	0	0
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	339	262	264
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	146	161	123
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	292	275	226
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	872	868	681
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	644	601	536
zasiłek pielęgnacyjny	1.221	1.318	1.260
świadczenie pielęgnacyjne	70	112	167
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	56	57	51
liczba świadczeń rodzinnych ogółem	8.678	8.249	7.298

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej we Włodowicach.

W latach 2010-2012 wielkość wydatków przeznaczonych przez GOPS na realizację świadczeń rodzinnych zmniejszała się z roku na rok (z 994.846 zł w 2010 r. do 892.261 zł w 2012 r.). Tym samym spadała liczba przyznanych świadczeń (z 8.678 w 2010 r. do 7.298 w 2012 r.).

Najczęściej GOPS wypłacał zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Istotne formy wsparcia stanowiły również: zasiłek pielęgnacyjny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, a także wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej.

Za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne GOPS opłacił w latach 2010-2012 następującą liczbę składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w 2010 r. 61 (na kwotę 7.697 zł), w 2011 r. 91 (na kwotę 10.988 zł), a w 2012 r. 80 (na kwotę 11.243 zł) oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne: w 2010 r. 12 (na kwotę 562 zł), w 2011 r. 67 (na kwotę 1.969 zł), a w 2012 r. 69 (na kwotę 3.145 zł).

Świadczenia alimentacyjne stanowiły kolejną formę wsparcia udzielaną w latach 2010-2012 przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we Włodowicach mieszkańcom gminy. Ta pomoc finansowa, świadczona zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, była przyznawana dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych oraz dzieciom

wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 32. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie alimentacyjne	29	33	30
liczba przyznanych świadczeń alimentacyjnych	435	410	409
wielkość wydatków na świadczenia alimentacyjne	156.626 zł	166.768 zł	138.963 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej we Włodowicach.

Liczba mieszkańców gminy, którym w latach 2010-2012 GOPS przyznał świadczenie alimentacyjne wahała się (z 30 w 2010 r. poprzez 29 w 2011 r. do 33 w 2012 r.), podobnie liczba wypłaconych świadczeń (z 409 w 2010 r. poprzez 435 w 2011 r. do 410 w 2012 r.). Zwiększała się natomiast wysokość kwot wydatkowanych na ten cel (ze 138.963 zł w 2010 r. do 166.768 zł w 2012 r.).

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne.

W gminie Włodowice, obok Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, funkcjonuje Ośrodek Pomocy Dziecku i Rodzinie w Górze Włodowskiej oraz wchodzący w jego skład Ośrodek Interwencji Kryzysowej. Poniżej zamieszczona karta zasobów przedstawia szczegółową informację na temat tej jednostki.

Ośrodek Pomocy Dziecku i Rodzinie w Górze Włodowskiej

ul. Żarecka 24, 42-421 Włodowice.

Podmiot prowadzący jednostkę:

Starostwo Powiatowe w Zawierciu.

Zakres usług oferowanych przez jednostkę:

Ośrodek jest wielofunkcyjną placówką opiekuńczo-wychowawczą, przeznaczoną dla dzieci i młodzieży w wieku od 3 do 18 lat. Placówka zapewnia dzieciom całodobową opiekę oraz wychowanie, realizując zadania typu interwencyjnego i socjalizacyjnego. Na terenie placówki funkcjonują dwie Grupy Usamodzielnienia, w których młodzież uczy się samodzielnego prowadzenia gospodarstwa domowego, co będzie im pomocne w dorosłym życiu. W skład Ośrodka wchodzi także Ośrodek Interwencji Kryzysowej, celem którego jest udzielenie

natychmiastowej pomocy w przypadku nieoczekiwanego znalezienia się w sytuacji kryzysowej (dotyczy to szczególnie przemocy w rodzinie).

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2012 r.:

Dzieci i młodzież w wieku od 3 do 18 lat. W 2012 r. jednostka objęła wsparciem 40 wychowanków.

W uzupełnieniu powyższych danych warto odnotować, że w Zawierciu funkcjonują Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, które jako jednostki powiatowe obejmują zasięgiem działania również mieszkańców gminy.

W roku szkolnym 2011/2012 Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zawierciu objęła dzieci i młodzież z gminy Włodowice następującymi formami pomocy:

- badania psychologiczno-pedagogiczne i wydanie orzeczenia o upośledzeniu umysłowym w stopniu lekkim – 1 osoba,
- badania psychologiczno-pedagogiczne i wydanie orzeczenia o upośledzeniu umysłowym umiarkowanym – 1 osoba,
- badania psychologiczno-pedagogiczne i wydanie orzeczenia o autyzmie – 1 osoba,
- badania psychologiczno-pedagogiczne i wydanie orzeczenia o zagrożeniu niedostosowaniem społecznym – 1 osoba,
- badania psychologiczno-pedagogiczne i wydanie orzeczenia o niepełnosprawności ruchowej – 1 osoba,
- badania psychologiczno-pedagogiczne i wydanie opinii o dostosowaniu wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb ucznia – 15 osób,
- badania psychologiczno-pedagogiczne i wydanie opinii o przyjęciu ucznia gimnazjum do oddziału przysposabiającego do pracy – 1 osoba,
- badania psychologiczno-pedagogiczne i wydanie opinii o objęciu ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną na terenie szkoły – 15 osób,
- inne badania psychologiczno-pedagogiczne – 11 osób.

Ponadto dzieci i młodzież oraz rodzice i nauczyciele z gminy uczestniczyli w realizowanych na terenie Poradni programach i warsztatach przeznaczonych dla różnych grup wiekowych i z różnymi problemami.

Wybrane dane dotyczące działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu w odniesieniu do ludności gminy w latach 2010-2012 przedstawia natomiast poniższa tabela.

Tabela 33. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	–	–	–
liczba dzieci z gminy adoptowanych	–	–	–
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	1	1	1
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	–	–	–
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	2	3	4
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	–	–	–
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	1	1	1
liczba usamodzielnianych dzieci z gminy	1	1	1
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom z gminy	7	10	8
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy	81	100	90

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu.

W latach 2010-2012 żadne dziecko nie zostało zgłoszone do adopcji ani nie zostało adoptowane, natomiast liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych oraz liczba usamodzielnianych dzieci utrzymywała się na takim samym poziomie (1 dziecko w każdym roku). W 2010 roku w rodzinach zastępczych przebywało 2 dzieci z gminy, rok później 3, a w 2012 roku 4 dzieci. W każdym roku 1 rodzina zastępcza obejmowała opieką dzieci z gminy. Jednocześnie w 2012 r. na terenie gminy funkcjonowało 8 rodzin zastępczych, które sprawowały opiekę nad 8 dziećmi. W analizowanym okresie liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy wahała się (z 81 w 2010 r. poprzez 100 w 2011 do 90 w 2012 r.). Wahaniom ulegała liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych dzieciom z gminy (z 7 w 2010 r. poprzez 10 w 2011 r. do 8 w 2012 r.).

W 2012 roku mieszkańcy gminy Włodowice korzystali również z oferty jednostek wsparcia działających poza gminą. Wykaz tych jednostek wraz z informacją na temat mieszkańców gminy objętych przez nie wsparciem przedstawia poniższa tabela.

Tabela 34. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy w 2012 roku

nazwa i adres instytucji	kategoria klienta oraz liczba osób z gminy objętych wsparciem w 2012 r.
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ul. Daszyńskiego 4, 42-400 Zawiercie	osoby niepełnosprawne – 15 osób
Dom Pomocy Społecznej „Przystań”, ul. Ks. Bpa. St. Adamskiego 22, 40-069 Katowice	osoby starsze, niepełnosprawne – 1 osoba

Miejski Dom Pomocy Społecznej w Rybniku, ul. Żużłowa 25, 44-200 Rybnik	osoby starsze, niepełnosprawne – 1 osoba
Dom Wsparcia Stowarzyszenia Pomocy Matkom Samotnie Wychowującym Dzieci, ul. Szydłowiecka 3, 27-215 Wąchock	osoby w trudnej sytuacji życiowej – 2 osoby
Nowosądeckie Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta, ul. Szwedzka 18, 32-300 Nowy Sącz	osoby bezdomne – 1 osoba
Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne, ul. Bolesławska 23, 32-310 Klucze	osoby samotnie wychowujące dzieci, osoby bezdomne, osoby uzależnione, byli więźniowie, ofiary przemocy – 1 osoba

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej we Włodowicach.

17. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Schorzeniami, które najczęściej przyczyniają się do niepełnosprawności, są choroby układu krążenia oraz dysfunkcje narządu ruchu.

Z uwagi na to, że jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają ich charakterystykę, są narodowe spisy powszechne, w analizie sytuacji tej grupy ludności gminy Włodowice wykorzystano dane z ostatniego opublikowanego spisu, który został przeprowadzony w 2002 roku.

W 2002 roku w gminie Włodowice mieszkało 717 osób niepełnosprawnych (348 mężczyzn i 369 kobiet), w tym 523 osoby niepełnosprawne prawnie i 194 osoby niepełnosprawne tylko biologicznie. Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogólnej ludności gminy wynosił 13,6%.

Poniższe tabele przedstawiają strukturę wiekową osób niepełnosprawnych w gminie oraz ich podział według poziomu wykształcenia i aktywności ekonomicznej.

Tabela 35. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku

ekonomiczna grupa wieku	liczba osób	udział w ogólnej liczbie osób niepełnosprawnych	udział w ogólnej liczbie ludności w danej ekonomicznej grupie wieku
osoby w wieku przedprodukcyjnym	24	3,3%	2,0%
osoby w wieku produkcyjnym	426	59,4%	13,2%
osoby wieku poprodukcyjnym	267	37,2%	31,6%

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

W 2002 roku 426 osób niepełnosprawnych w gminie było w wieku produkcyjnym. Stanowiły one 13,2% ogółu ludności gminy będącej w tej ekonomicznej grupie wieku. Liczną grupę reprezentowały również osoby niepełnosprawne w wieku poprodukcyjnym (267 osób), których odsetek wśród osób starszych w gminie wynosił blisko 32%.

Tabela 36. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku

poziom wykształcenia	liczba osób	udział w ogóle niepełnosprawnych w wieku 13 lat i więcej
wyższe	16	2,3%
policealne	10	1,4%
średnie	103	14,7%
zasadnicze zawodowe	179	25,6%
podstawowe ukończone	288	41,1%
podstawowe nieukończone	102	14,6%
nieustalony	2	0,3%

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

Niski poziom wykształcenia w istotny sposób utrudnia osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie na rynku pracy i utrzymanie posiadanego zatrudnienia. W 2002 roku najliczniejszą grupę wśród osób dotkniętych niepełnosprawnością w gminie stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (288 osób) i zasadniczym zawodowym (179 osób). Ich udział w ogóle osób niepełnosprawnych wynosił odpowiednio 41,1% i 25,6%.

Tabela 37. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób	udział w ogóle niepełnosprawnych
aktywni zawodowo pracujący	122	17,0%
aktywni zawodowo bezrobotni	16	2,2%
bierni zawodowo	578	80,6%
nieustalony status na rynku pracy	1	0,1%

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

Integracja społeczna osób niepełnosprawnych przez pracę stanowi bardzo wymagające i trudne do realizacji zadanie. W 2002 roku zdecydowana większość osób dotkniętych niepełnosprawnością w gminie była bierna zawodowo (578 osób). Ich udział w ogóle osób niepełnosprawnych wynosił aż 80,6%. Aktywnych zawodowo było 138 osób dotkniętych niepełnosprawnością. Wśród nich dominowały osoby posiadające zatrudnienie (122 osoby).

18. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie.

Do przyczyn popadania w alkoholizm można zaliczyć uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia, natomiast narkomanii sprzyjają powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie oraz fakt, że narkotyki często są traktowane jako ucieczka od codzienności, środek obronny przed trudnościami, sposób na rozładowanie stresu i konfliktów oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań. Przemoc w rodzinie jest z kolei patologią mającą w wielu przypadkach swoje źródło w ubóstwie i uzależnieniach. Jej ofiarami są osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Na ogół należą do nich kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz dotkniętych, z powodu ich nadużywania, problemem przemocy w rodzinie jest trudna do ustalenia. Dane szacunkowe przedstawione w tym zakresie przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zawiera poniższa tabela.

Tabela 38. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

By skutecznie przeciwdziałać problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminować ich niekorzystny wpływ na społeczeństwo, konieczne jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i ich rozwiązywaniem oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych. Na szczeblu gminnym działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a ich inicjowanie należy do gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie Włodowice w latach 2010-2012.

Tabela 39. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2010-2012

wielkość wydatków	2010 r.	2011 r.	2012 r.
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	58.214 zł	62.455 zł	75.110 zł
na przeciwdziałanie narkomanii	991.70 zł	1.550 zł	10.175 zł
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	–	–	–
razem	59.205.70 zł	64.005 zł	85.285 zł

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Włodowicach.

W 2012 roku wysokość kwot wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień była wyższa niż w latach 2010-2011 (85.285 zł w stosunku do odpowiednio 59.206 zł i 64.005 zł).

Dzięki środkom pozyskanym z budżetu województwa śląskiego w 2012 roku znacznie wzrosły środki finansowe przeznaczone na walkę z alkoholizmem i na przeciwdziałanie narkomanii. W omawianym okresie nie przeznaczano w budżecie gminy osobnych środków na działania służące ograniczaniu przemocy w rodzinie.

Jak wspomniano powyżej, ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Wybrane dane dotyczące działalności Komisji w gminie Włodowice oraz lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 40. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie	20	20	21
liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	0	0	0
liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	31	32	15
liczba decyzji podjętych w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0
liczba pozytywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	14	17	14
liczba negatywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu	20	20	17
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	7	9	9
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	0	0	0
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKRPA skierowała na terapię	0	0	0
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Włodowicach.

W latach 2010-2012 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie utrzymywała się na podobnym poziomie (po 20 w 2010 i 2011 r., 21 w 2012 r.; limit punktów uchwalony przez Radę Gminy wynosił na koniec 2012 r. 39). Liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wahała się (z 31 w 2010 r. poprzez 32 w 2011 r. do 15 w 2012 r.). Wahaniom ulegała również liczba pozytywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych (z 14 w 2010 r. poprzez 17 w 2011 r. do 14 w roku 2012). W analizowanym okresie nie przeprowadzono żadnej kontroli w punktach sprzedaży, nie podjęto ani jednej decyzji w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, nie wydano także negatywnych opinii w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż alkoholu. W ramach podejmowanych działań GKRPA przeprowadzała również rozmowy interwencyjno-motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu. W latach 2010-2012 liczba osób nimi objętych utrzymywała się na podobnym poziomie (po 20 w latach 2010-2011, z nieznacznym spadkiem do 17 w 2012 r.), podobnie liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego (7 w 2010 r., po 9 w latach 2011-2012 r.). Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,

w latach 2010-2012 GKRPA nie kontaktowała się z osobami dotkniętymi tym problemem, nie skierowała żadnej osoby na terapię, nie złożyła również w stosunku do sprawców przemocy w rodzinie żadnego zawiadomienia do prokuratury o popełnieniu przestępstwa.

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych istotną funkcję w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w gminie pełnią inne jednostki i grupy wsparcia. Ich wykaz zawiera poniższa tabela.

Tabela 41. Jednostki i grupy wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych i dotkniętych przemocą w rodzinie w gminie

nazwa jednostki	adres jednostki	liczba porad/ osób objętych wsparciem w 2012 r.
Punkt Konsultacyjny we Włodowicach	ul. Żarecka 59, 42-421 Włodowice	54 osoby
Zespół Interdyscyplinarny we Włodowicach	ul. Krakowska 26, 42-421 Włodowice	16 osób
Świetlica Środowiskowa	ul. Żarecka 59, 42-421 Włodowice	25 dzieci
Terenowa Świetlica Środowiskowa w Rudnikach	Rudniki, ul. Szkolna 11, 42-421 Włodowice	25 dzieci
Terenowa Świetlica Środowiskowa w Zdowie	Zdów, ul. Topolowa 24, 42-421 Włodowice	25 dzieci
Terenowa Świetlica Środowiskowa w Rzędkowicach	Rzędkowice, ul. Wiejska 2, 42-421 Włodowice	25 dzieci

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Włodowicach.

W 2012 r. do GKRPA wpłynęło 17 wniosków, w tym 12 wobec osób, które nie były wcześniej zgłaszane, o zastosowanie leczenia. Do sądu wysłano 9 wniosków o zobowiązanie do poddania się leczeniu. Komisja podejmowała liczne działania profilaktyczne, informacyjne i edukacyjne w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych. Wspomagano także działalność instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

W ramach funkcjonowania Punktu Konsultacyjnego zrealizowano wiele działań, m.in. udzielano wsparcia i pomocy psychospołecznej, motywowano do leczenia, organizowano spotkania z psychologiem (indywidualne i grupowe). Z porad Punktu Konsultacyjnego korzystały osoby z różnymi problemami oraz członkowie ich rodzin, którym

dostarczano informacje o możliwości podjęcia leczenia. W celu zwiększenia skuteczności podejmowanych działań współpracowano z GOPS-em, placówkami oświatowymi i policją.

Działające na terenie gminy świetlice środowiskowe stanowiły ważny element pomocy dzieciom z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym. Ich zadaniem było organizowanie czasu wolnego, umożliwianie rozwoju zainteresowań, pomoc przy odrabianiu lekcji, propagowanie zdrowego stylu życia, kształtowanie umiejętności dbania o własne bezpieczeństwo itp. W roku 2012 realizowano zajęcia o charakterze profilaktycznym: „Czy alkohol zmienia? Dzieci w rodzinach alkoholowych”; zajęcia antystresowe: „Konflikty w rodzinie”, „Co się dzieje podczas spożywania alkoholu”, „Przemoc i agresja wokół nas”, „Nie palę”, „Narkotyki, szczęście czy pułapka?”, „Alkohol na wakacjach” oraz zajęcia: „Baw się z nami w czasie ferii”, „Bądź aktywny” – zajęcia zręcznościowe, malowanie pisanek, nauka pisania na komputerze, konkursy plastyczne, uroki pór roku, zabawy językiem polskim (kalambury, słowotwórstwo); zajęcia z komputerem; konkursy ruchowo-zręcznościowe na świeżym powietrzu, rozgrywki w ping-ponga i piłkę nożną.

19. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

Ważnym elementem każdego postępowania diagnostycznego są badania, których celem jest poznanie opinii środowiska lokalnego na temat przedmiotu diagnozy. W ramach diagnozy problemów społecznych gminy Włodowice badania takie zostały przeprowadzone przy zastosowaniu ankiety rozesłanej do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. wójta, sołtysów, radnych, naczelników Wydziałów Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawiciele placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych, pomocy społecznej, służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych, kościoła) oraz mieszkańców gminy. Do analizy przedłożono w sumie 21 wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w gminie.

Atuty gminy

W pierwszej kolejności zapytano przedstawicieli środowiska lokalnego o największe atuty gminy. Respondenci uznali, że to atrakcyjne położenie geograficzne gminy na obszarze Jury Krakowsko-Częstochowskiej i Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd oraz związane z tym walory krajobrazowo-turystyczne (skałki, zalew, zabytki). Uzupełnieniem malowniczej przyrody są spokój, bezpieczeństwo i dobre warunki klimatyczne wskazywane jako kolejne

zalety. Wśród atutów w dalszej kolejności mieszkańcy gminy Włodowice wymieniali stale rozwijającą się bazę turystyczną, liczne gospodarstwa agroturystyczne oraz producentów ekologicznych produktów rolnych. Ankietowani duże znaczenie przywiązywali również do bliskiego sąsiedztwa aglomeracji śląskiej. Mieszkańcy wspominali też o placówkach oświatowych, które oferują zadowalający poziom nauczania i funkcjonujących na terenie gminy obiektach sportowych (hala sportowa, Orlik). Badani docenili kapitał ludzki, gospodarność i przedsiębiorczość mieszkańców, zdolną i dobrze wykształconą młodzież oraz prężnie działające koła gospodyń wiejskich. Uznanie ankietowanych zdobył również dobrze funkcjonujący system pomocy społecznej. Mieszkańcy wspomnieli także o rozwijającej się infrastrukturze gminnej oraz sprawnie działających urządach.

Słabe strony gminy

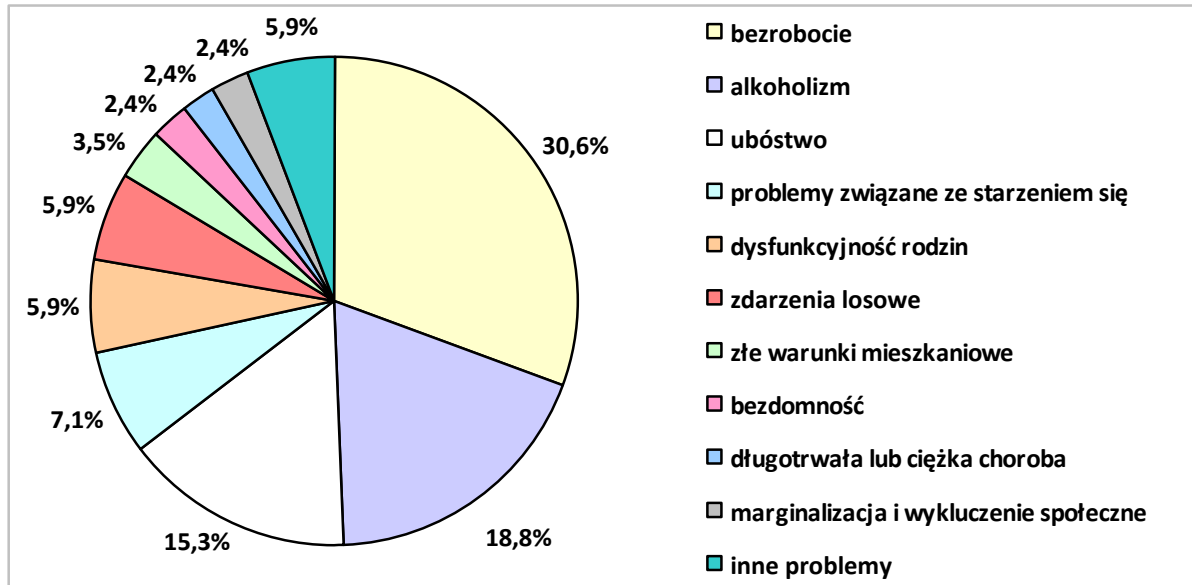
Odpowiadając na następne pytanie, ankietowani identyfikowali słabe strony gminy. Najczęściej wymienianą słabością był brak miejsc pracy i wynikający z tego wysoki poziom bezrobocia, prowadzący do ubożenia społeczeństwa. W tym kontekście respondenci zwracali uwagę na zbyt małą liczbę lokalnych zakładów pracy mogących dać zatrudnienie oraz ograniczone działania służące pozyskaniu inwestorów, co istotnie zmniejsza szanse na pozostanie w gminie osób młodych. Emigracja ludzi młodych jest zaś jedną z przyczyn starzenia się lokalnej społeczności. Za dotkliwy problem respondenci uznali także słabe połączenia komunikacyjne z siedzibą powiatu – Zawierciem.

Według mieszkańców poważnymi bolączkami gminy są również: zły stan infrastruktury drogowej, brak chodników, zaniedbane wodociągi gminne oraz braki w sieciach kanalizacyjnej i gazowej. Zdaniem ankietowanych miejscowe przedszkole dysponuje niewystarczającą liczbą miejsc, odczuwalny jest także brak żłobka.

Za kolejną słabą stroną uznano niewielką ofertę propozycji spędzania wolnego czasu, przede wszystkim dla ludzi młodych, oraz zwrócono uwagę na zbyt małą aktywność Gminnego Ośrodka Kultury. Za ważki problem respondenci uznali również niewystarczającą liczbę punktów usługowych na terenie gminy.

Analizując słabe strony, część mieszkańców wspominała także o zaniedbaniach w sferze ochrony środowiska, braku wydzielonych terenów przeznaczonych pod zabudowę lotniskową oraz nadmierne rozdrobnienie gospodarstw rolnych.

Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

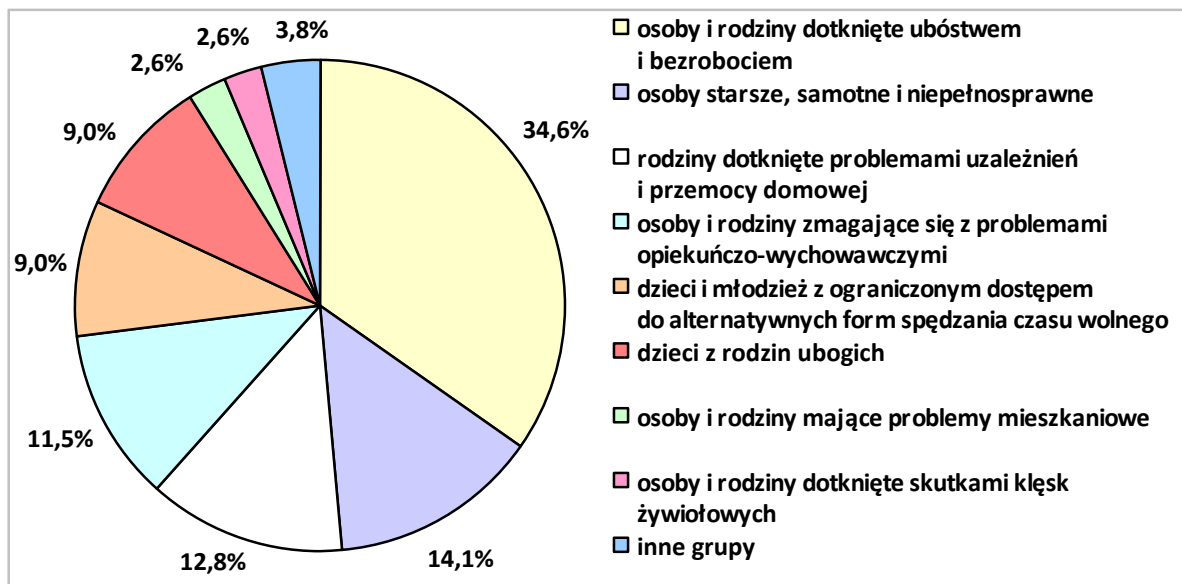

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Do problemów, które najczęściej dotykają mieszkańców gminy, respondenci zaliczyli przede wszystkim bezrobocie (30,6%). Szczególną uwagę zwrócili również na alkoholizm (18,8%) oraz ubóstwo (15,3%). W dalszej kolejności wymienili m.in. problemy związane ze starzeniem się (7,1%), dysfunkcyjność rodzin i zdarzenia losowe (po 5,9%) oraz złe warunki mieszkaniowe (3,5%).

Odpowiadając na następane pytanie, ankietowali podali kategorie osób i grup, które najbardziej odczuwają skutki problemów społecznych występujących w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 2. Kategorie osób i grup najbardziej odczuwających skutki problemów społecznych występujących w gminie

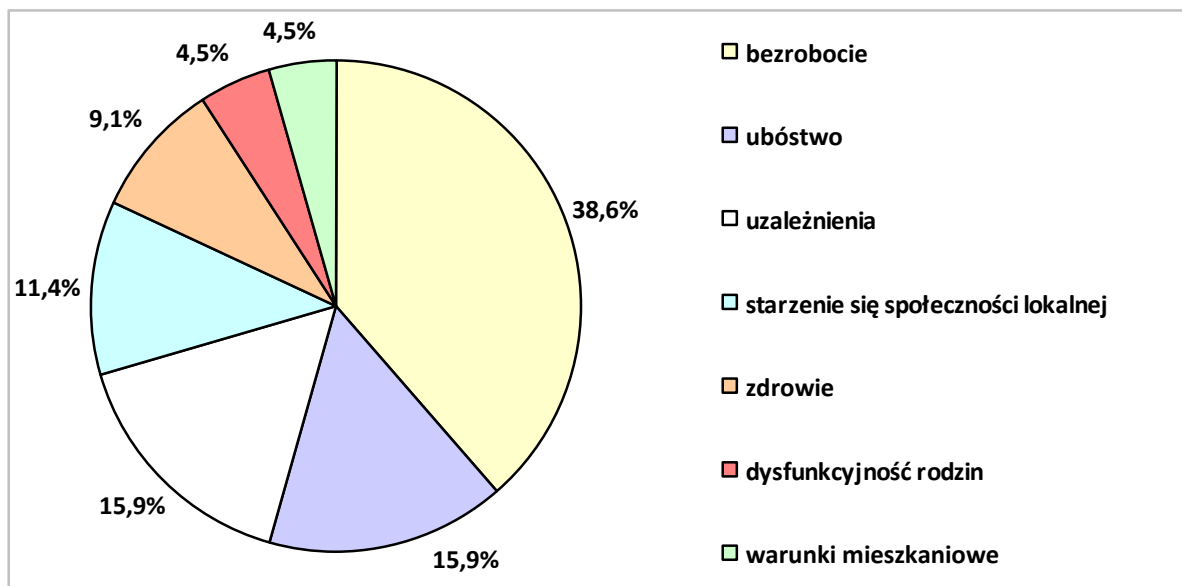

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych (34,6%) stwierdziło, że grupą, która najbardziej odczuwa skutki problemów społecznych w gminie, są osoby i rodziny dotknięte ubóstwem i bezrobociem. Liczne grono wśród ankietowanych stanowili również ci, którzy wskazali na osoby starsze, samotne i niepełnosprawne (14,1%), rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy domowej (12,8%) oraz osoby i rodziny zmagające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi (11,5%). Zdaniem respondentów z następstwami problemów społecznych w gminie zmagają się także m.in. dzieci i młodzież z ograniczonym dostępem do alternatywnych form spędzania czasu wolnego i dzieci z rodzin ubogich (po 9,0%).

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niewystarczająca. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3. Obszary, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowalająca

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najmniej zadowalająca w takich obszarach, jak: bezrobocie (38,6%), ubóstwo i uzależnienia (po 15,9%), starzenie się społeczności lokalnej (11,4%), zdrowie (9,1%) oraz dysfunkcyjność rodzin i warunki mieszkaniowe (po 4,5%).

Co zrobić, by poprawić sytuację osób i rodzin w gminie?

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi. Odpowiadając na nie, ankietowani szczególny nacisk położyli na przeciwdziałanie bezrobociu poprzez dofinansowanie kursów i szkoleń zwiększających kompetencje i umiejętności zawodowe osób pozostających bez pracy, zachęcanie potencjalnych inwestorów do podjęcia działalności na terenie gminy oraz prace interwencyjne. Bardzo istotną kwestią dla mieszkańców gminy jest zwiększenie liczby miejsc w przedszkolu oraz rozbudowa mieszkalnictwa socjalnego.

Za równie ważne uznali kontynuowanie prowadzonej w gminie działalności profilaktycznej w obszarze uzależnień i zdrowia, jak również podjęcie kroków w celu

zwiększenia dostępu mieszkańców gminy do pomocy terapeutycznej, psychologicznej i socjalnej. Ankietowani zwrócili także uwagę na zwiększenie pomocy socjalnej, zastrzegli jednak, że świadczoną pomoc należałoby poddać kontroli, co do zasadności jej przyznawania i efektywności jej wykorzystania. Zasadniczą rolę w jej ramach powinna odgrywać praca socjalna.

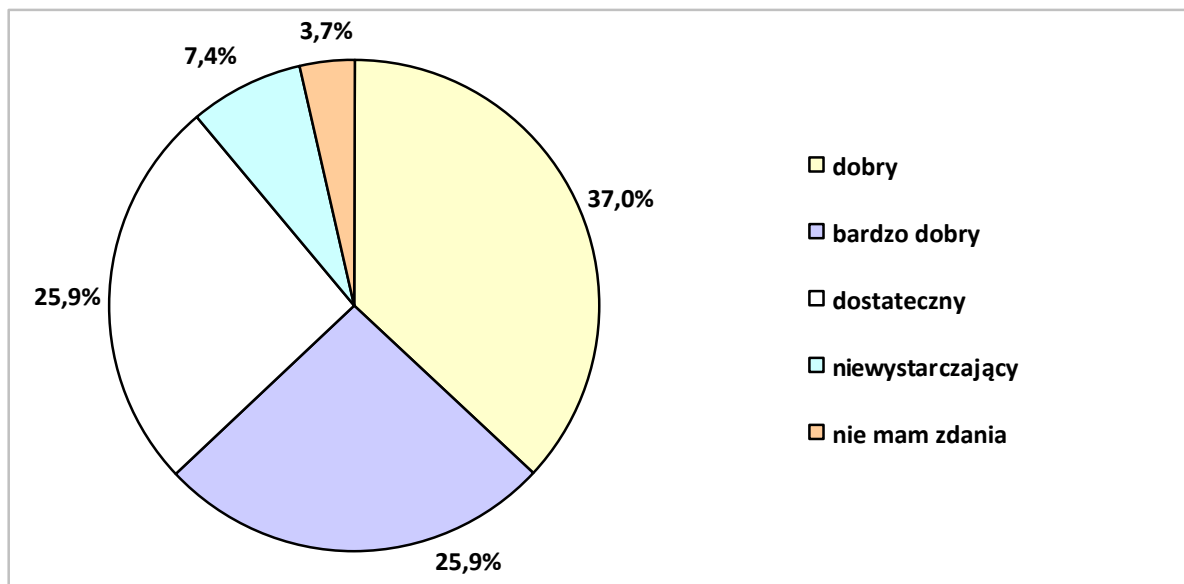
Do ważnych działań, które wymagają podjęcia w gminie, respondenci zaliczyli także przedsięwzięcia służące pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym, aktywizację osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, przeprowadzanie częstszych wywiadów środowiskowych oraz lepsze wykorzystanie potencjału placówek oświatowych i kulturalnych. Według części ankietowanych wpływ na poprawę sytuacji może mieć rozwój turystyki i agroturystyki oraz zwiększenie zainteresowania Urzędu Gminy problematyką rolnictwa i sektora okołorolniczego.

Podmioty mogące przyczynić się do zniwelowania problemów społecznych w gminie

Podczas badań ankietowych respondenci identyfikowali także instytucje i organizacje działające w gminie bądź obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które mogą w największym stopniu przyczynić się do zniwelowania lokalnych problemów społecznych. W pierwszej kolejności zaliczyli do nich: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy oraz placówki oświatowe. Ważną rolę do odegrania przypisali również Powiatowemu Urzędowi Pracy, lokalnym przedsiębiorcom, kościołowi, Radzie Gminy, Policji, Gminnemu Ośrodkowi Kultury oraz Powiatowemu Centrum Pomocy Rodzinie. Zwrócili także uwagę na świetlice wiejskie, Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Radę Sołecką, Starostwo Powiatowe, sołtysów, Ochotniczą Straż Pożarną oraz kuratorów.

Kolejne kwestie poruszone w ankiecie dotyczyły dostępności w gminie placówek służby zdrowia, oświatowo-wychowawczych, kulturalnych oraz obiektów sportowo-rekreacyjnych. Jednocześnie poproszono badanych o wskazanie deficytów w powyższym zakresie. Otrzymane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 4. Jaki jest dostęp do placówek służby zdrowia w gminie?

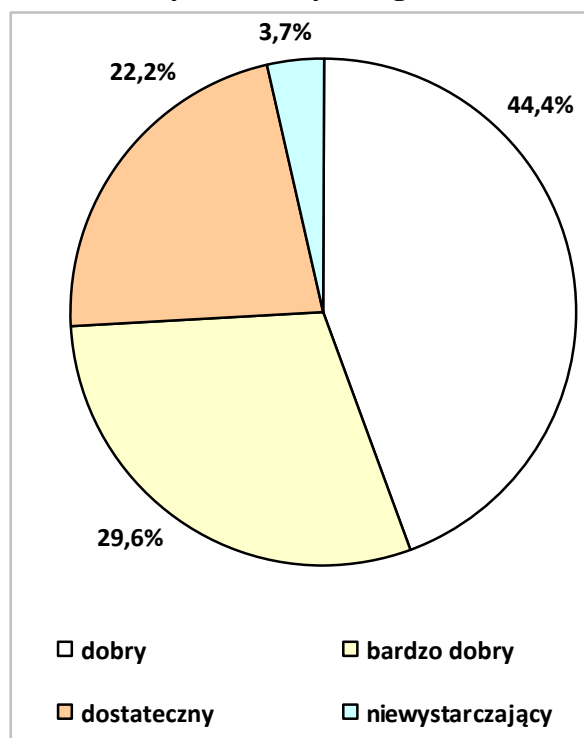

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

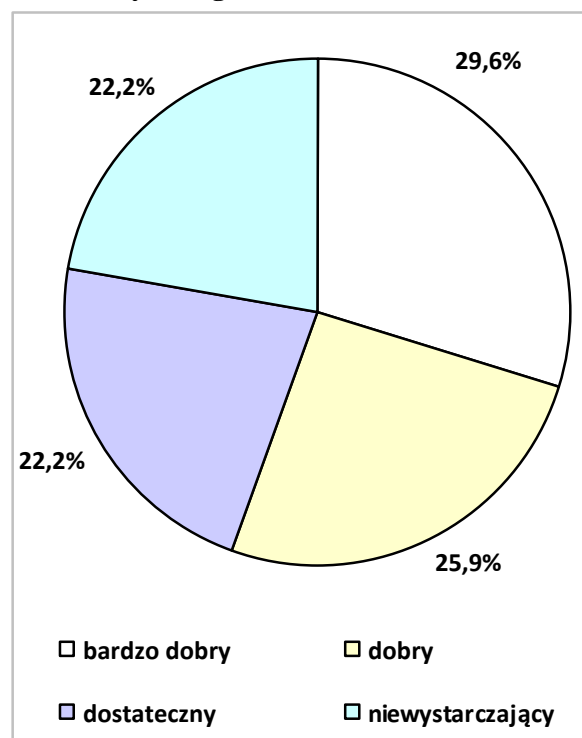
Większość respondentów pozytywnie oceniła dostępność placówek służby zdrowia w gminie. Za dobrą uznało ją 37% ankietowanych, za bardzo dobrą i dostateczną po 25,9%. Tylko 7,4% badanych stwierdziło, że jest ona niewystarczająca. Jedyne 3,7% respondentów nie miało w tej sprawie zdania.

Do lekarzy, których w gminie brakuje, bądź do których trudno się dostać, ankietowani zaliczali najczęściej: kardiologa, stomatologa, urologa, okulistę, endokrynologa, chirurga, laryngologa, reumatologa, dermatologa, psychologa, pediatrę, diabetologa, rehabilitanta, psychiatrę, ortodontę, onkologa, ginekologa i geriatrę.

Wykres 5. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie?

Wykres 6. Jaki jest dostęp do placówek kulturalnych w gminie?

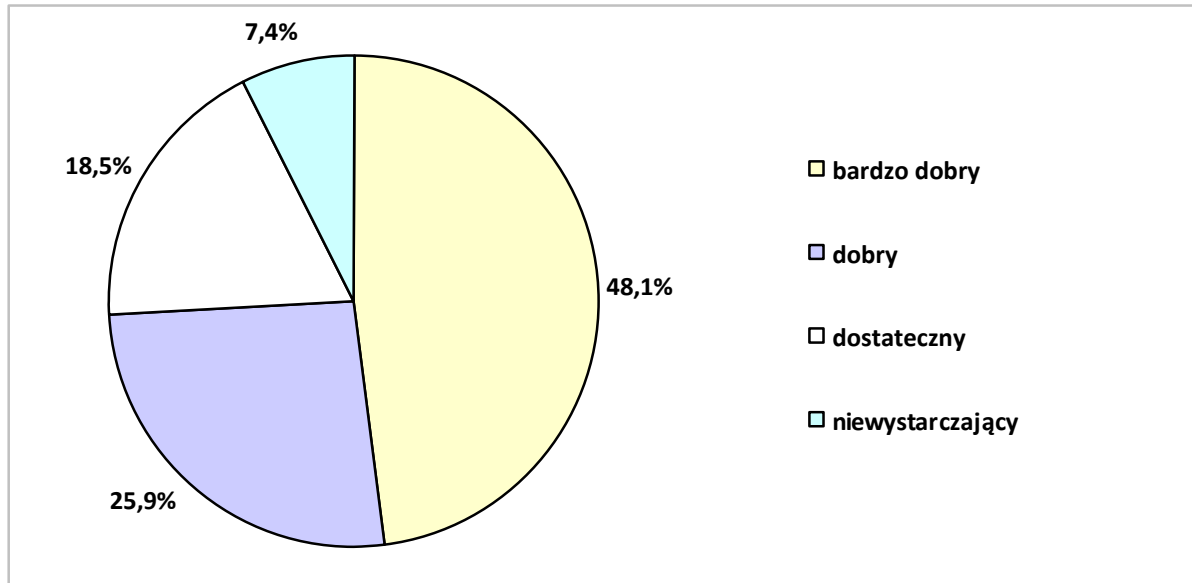
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 74,0%) stwierdziła, że dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie jest dobry lub bardzo dobry, a kolejne 22,2% oceniło go dostatecznie. Za niewystarczający uznało go tylko 3,7% respondentów.

Jeśli chodzi o dostępność placówek kulturalnych, to za bardzo dobrą lub dobrą uznało ją łącznie 55,5% respondentów, dostatecznie oceniło ją 22,2% badanych. Jednak zdaniem 22,2% ankietowanych jest ona niewystarczająca.

Wskazując placówki oświatowo-wychowawcze oraz kulturalne, których w gminie brakuje, bądź do których dostęp jest ograniczony, badani wymieniali najczęściej przedszkole, świetlice środowiskowe, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, szkołę językową, żłobek, dużo rzadziej natomiast kino, dyskotekę, klub młodzieżowy, kawiarnię internetową, Centrum Edukacji i Inicjatyw Kulturalnych oraz Rodzinny Ośrodek Socjoterapii wraz z Punktem Konsultacyjnym. Respondenci zwrócili także uwagę na zaktywizowanie świetlic wiejskich oraz usprawnienie działalności Gminnego Ośrodka Kultury.

Wykres 7. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie?

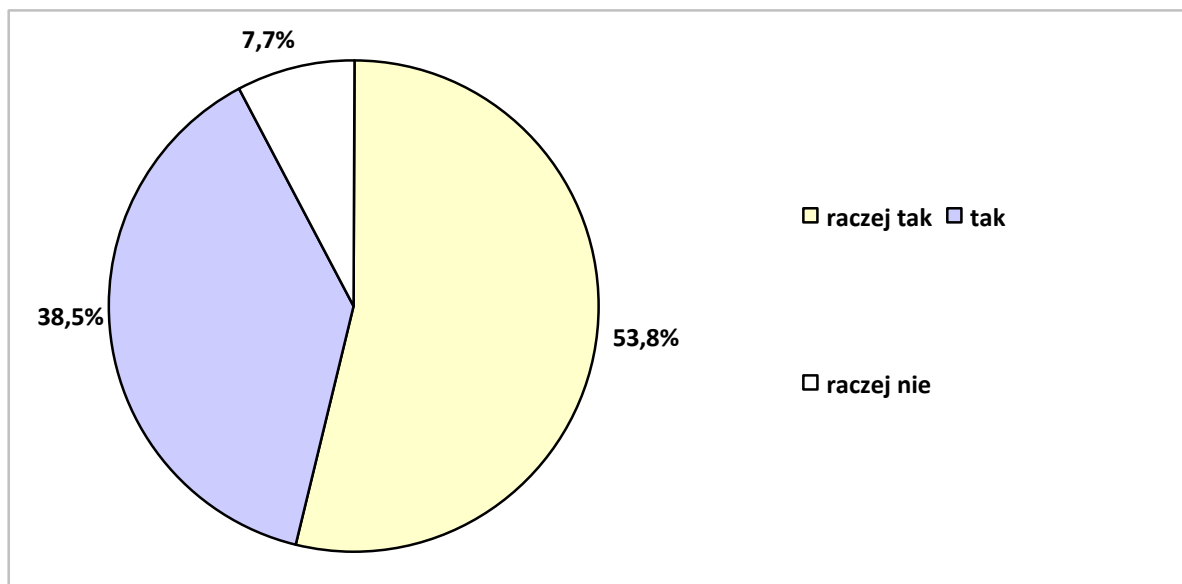
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Łącznie 74% respondentów bardzo dobrze lub dobrze oceniło dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie, a kolejne 18,5% przyznało, że jest on dostateczny. Ponad 7% badanych uznało zaś, że jest on niewystarczający.

W przypadku infrastruktury sportowo-rekreacyjnej badani najczęściej wymieniali niedostatek takich obiektów, jak: basen, boiska wielofunkcyjne i ścieżki rowerowe. Ankietowani zwrócili także uwagę na niewystarczające wykorzystanie hali sportowej oraz brak zorganizowanych zajęć i zawodów sportowych.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające uzyskać od respondentów opinie na temat stanu bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 8. Czy czuje się Pan(-i) bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (w sumie 92,3%) stwierdziła, że czuje się raczej bezpiecznie lub bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Odmienną opinię wyraziło 7,7% badanych.

20. SEKTOR POZARZĄDOWY

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form aktywności społecznej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w konsolidacji lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

W 2012 roku w gminie Włodowice funkcjonowało 21 organizacji pozarządowych. Samorząd gminy, w oparciu o akt prawa miejscowego („Program Współpracy Gminy Włodowice w 2012 roku z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego

i o wolontariacie”), podejmował z nimi współpracę, która przybierała formę zlecenia organizacjom realizacji zadań własnych gminy oraz doradztwa i konsultacji. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat sektora pozarządowego funkcjonującego w gminie.

Tabela 42. Organizacje pozarządowe w gminie w 2012 roku

Lp.	Nazwa i adres organizacji	charakterystyka działania	Kategoria klienta
1.	Stowarzyszenie „Przyjazna Jura”, ul. Ogrodowa 29; 42-421 Rudniki	– realizacja zadań własnych	mieszkańcy gminy
2.	Stowarzyszenie Przyjaciół Harcerstwa i Skautów Skauting Jurajski, ul. Ogrodowa 50, 42-421 Włodowice	– pogłębianie wśród rodziców i dorosłego społeczeństwa poczucia współodpowiedzialności za wychowanie dzieci i młodzieży, – promowanie zasad moralnych i wychowawczych harcerstwa, – wspieranie działalności jednostek harcerskich, – prezentowanie dorobku harcerstwa szerokiej publiczności	mieszkańcy gminy
3.	Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Wsi Góra Włodowska, ul. Żarecka 24; 42- 421 Włodowice	– realizacja zadań własnych	mieszkańcy gminy
4.	Jurajski Klub Wysokogórski w Rzędkowicach, ul. Jurajska 72, 42-421 Włodowice	– propagowanie i utrwalanie tradycji związanej z przestrzeganiem etyki uprawiania sportu wspinaczkowego, – prowadzenie działalności edukacyjnej i szkoleniowej dzieci i młodzieży, – promocja regionu, – podejmowanie działań na rzecz ochrony i promocji walorów przyrodniczo-krajobrazowych i turystycznych regionu, – propagowanie i popularyzowanie turystyki wysokogórskiej oraz sportów górskich i wspinaczkowych	ogół społeczności, w szczególności dzieci i młodzież
5.	Stowarzyszenie na rzecz Nieustającego Rozwoju „Vajra”, ul. Górnicza 97, Rudniki; 42-421 Włodowice	– działalność na rzecz ochrony przyrody i krajobrazu, promocji turystyki i ekologii, – propagowanie pomysłów i aktywnych form spędzania wolnego czasu, upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, także sportów ekstremalnych, – działanie na rzecz wypoczynku dzieci i młodzieży, – ochrona i promocja zdrowia, – aktywizowanie życia kulturalnego i społecznego	ogół społeczności, w szczególności dzieci i młodzież

6.	Uczniowski Klub Sportowy przy Ośrodku Pomocy Dziecku i Rodzinie w Górze Włodowskiej, ul. Żarecka 24, 42-421 Włodowice	– rozwój różnych dyscyplin sportowych, – szkolenie i organizowanie zajęć, – promocja sportu, – dbanie o bazę sportowo-rekreacyjną, – zachęcanie młodzieży do aktywnego udziału w zajęciach sportowych, – uczestnictwo w zawodach, – integracja dzieci i młodzieży z terenu gminy	dzieci i młodzież, mieszkańcy gminy
7.	Uczniowski Klub Sportowy przy Gimnazjum we Włodowicach, ul. Krakowska 13, 42-421 Włodowice		
8.	Ludowy Klub Sportowy Olimpia Włodowice, ul. Krakowska 26, 42-421 Włodowice		
9.	Ochotnicza Straż Pożarna, Góra Włodowska, ul. Strażacka 5, 42-421 Włodowice	– działanie na rzecz ochrony życia, zdrowia i mienia przed pożarami, klęskami żywiołowymi i zagrożeniami ekologicznymi lub innymi miejscowymi zagrożeniami, – działanie na rzecz ochrony środowiska, – rozwijanie i upowszechnianie działalności kulturalnej, – rozwijanie i krzewienie kultury fizycznej i sportu, – inicjowanie i organizowanie imprez sportowych	mieszkańcy gminy
10.	Ochotnicza Straż Pożarna, Morsko, ul. Jurajska 39, 42-421 Włodowice		
11.	Ochotnicza Straż Pożarna, Włodowice, ul. Żarecka 59, 42-421 Włodowice		
12.	Ochotnicza Straż Pożarna, Rzędkowice, ul. Strażacka 1, 42-421 Włodowice		
13.	Ochotnicza Straż Pożarna, Rudniki, ul. Strażacka 2, 42-421 Włodowice		
14.	Ochotnicza Straż Pożarna, Parkoszowice, ul. Wiejska 42, 42-421 Włodowice		
15.	Ochotnicza Straż Pożarna, Zdów, ul. Topolowa 24, 42-421 Włodowice		
16.	Koło Gospodyń Wiejskich Góra Włodowska, 42-421 Włodowice		
17.	Koło Gospodyń Wiejskich Parkoszowice, 42-421 Włodowice		
18.	Koło Gospodyń Wiejskich Rudniki, 42-421 Włodowice		
19.	Koło Gospodyń Wiejskich Włodowice, ul. Dolna 23, 42-421 Włodowice		

20.	Koło Gospodyń Wiejskich Rzędkowice, Rzędkowice, ul. Jurajska 79, 42-421 Włodowice		
21.	Stowarzyszenie Koła Gospodyń Wiejskich w Hucisku, Hucisko, ul. Skalny Widok 15, 42-421 Włodowice		

Dane Urzędu Gminy Włodowice.

W 2012 roku w gminie Włodowice były 3 parafie Kościoła rzymskokatolickiego. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 43. Kościoły w gminie w 2012 roku

Lp.	Nazwa parafii	Adres kościoła
1.	Parafia pw. św. Bartłomieja Apostoła	ul. Krakowska 1, 42-421 Włodowice
3.	Parafia pw. św. Barbary	Rudniki, ul. Kościuszki 2, 42-421 Włodowice
4.	Parafia pw. św. Franciszka z Asyżu	Góra Włodowska, ul. Kościelna 2, 42-421 Włodowice

Dane Urzędu Gminy Włodowice.

21. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego. W przypadku strategii Rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, który jest podmiotem analizy, i obejmuje następujące obszary:

- bezrobocie i ubóstwo;
- rodzina, dziecko i młodzież;
- uzależnienia i przemoc w rodzinie;
- bezdomność;

- starość;
- niepełnosprawność;
- kapitał społeczny i ludzki;

Obszar BEZROBOCIE I UBÓSTWO	
mocne strony	słabe strony
• prowadzenie działań mających na celu ograniczenie zjawiska bezrobocia w gminie, w tym wśród kobiet • przeciwdziałanie zjawisku dziedziczenia bezrobocia • prowadzenie przez pracowników socjalnych działań służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym osób w wieku 45 lat i więcej • upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach, w tym ofert z zagranicy • pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) • prowadzenie działań mających na celu zachęcanie inwestorów do tworzenia nowych miejsc pracy • działania wpływające na dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy • inicjatywy służące ograniczeniu zjawiska nielegalnego zatrudnienia • przeciwdziałanie zjawisku ubóstwa	• brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych
szanse	zagrożenia
• wystarczająca wiedza osób bezrobotnych o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy • korzystanie przez osoby bezrobotne z dostępu do europejskich rynków pracy • wystarczająca wiedza osób bezrobotnych o usługach poradnictwa zawodowego oraz szkoleniach • możliwość ograniczania bezrobocia dzięki środkom finansowym z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) • malejące zjawisko ubóstwa	• wzrost poziomu bezrobocia, w tym wśród osób w wieku 45 lat i więcej • utrzymujący się wysoki poziom bezrobocia wśród kobiet • wzrost liczby osób bezrobotnych wymagających aktywizacji • występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia • brak nowych inwestorów tworzących miejsca pracy – niska liczba nowych miejsc pracy • ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież • brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych • wzrost poziomu nielegalnego zatrudnienia

Obszar RODZINA, DZIECKO, MŁODZIEŻ	
mocne strony	słabe strony
• prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin • efektywna praca socjalna • przeprowadzanie analizy potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży • dostateczny dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia • rozwijanie sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży • koordynowanie działań instytucji wspierających rodziny, dzieci i młodzież • rozwijanie szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego • prowadzenie działań na rzecz rozwoju szkolnictwa ponadgimnazjalnego • podejmowanie inicjatyw mających na celu podniesienie poziomu nauczania • dostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferty spędzania czasu wolnego • propagowanie wśród dzieci i młodzieży idei wolontariatu • prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze zdrowia • podejmowanie działań mających na celu zwiększenie dostępności opieki medycznej dla mieszkańców	• brak działań inicjujących powstawanie grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci • nierozwijanie opieki przedszkolnej, • brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży
szanse	zagrożenia
• istnienie warunków do prowadzenia pracy socjalnej • dostateczne rozpoznanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży • odpowiedni dostęp do placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w gminie • możliwość poprawy skuteczności pomocy udzielanej rodzinom, dzieciom i młodzieży dzięki koordynacji działań instytucji wspierających te grupy • odpowiednia dostępność szkół podstawowych i gimnazjalnych • zadowalający poziom nauczania w placówkach oświatowych • rosnąca liczba dzieci i młodzieży korzystających z oferty spędzania czasu wolnego • wzrost świadomości zdrowotnej mieszkańców • odpowiednia dostępność opieki medycznej w gminie	• wzrost liczby rodzin dysfunkcyjnych • rosnąca liczba rodzin wymagających wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego • brak grup i ośrodków wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci i rodzin • niedostateczny dostęp do opieki przedszkolnej • brak możliwości kontynuowania przez młodzież nauki na poziomie ponadgimnazjalnym • deficyt organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży • niewielka liczba wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży

Obszar UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
• zapewnianie dostępu do pomocy psychospołecznej rodzinom dotkniętym problemami uzależnień • kierowanie osób uzależnionych i współuzależnionych na leczenie odwykowe • prowadzenie wśród nauczycieli, rodziców i sprzedawców napojów alkoholowych działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie uzależnień • kontrolowanie punktów sprzedaży napojów alkoholowych • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży • podejmowanie różnorodnych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • funkcjonowanie w gminie zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie • zapewnianie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia	• nieprowadzenie w gminie działalności terapeutycznej i rehabilitacyjnej w obszarze uzależnień • niewystarczające diagnozowanie kwestii inicjacji alkoholowej i narkotykowej wśród dzieci i młodzieży • brak działań inicjujących powstawanie grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • niewystarczające działania mające na celu pozyskiwanie kadry do pracy z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie • brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie • niepodejmowanie działań mających na celu kierowanie sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych
szanse	zagrożenia
• zwiększająca się liczba rodzin korzystających ze wsparcia psychospołecznego i prawnego • wzrastająca świadomość rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych co do zagrożeń uzależnieniami • nieobniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej • zmniejszająca się skala zjawiska nielegalności sprzedaży napojów alkoholowych • wzrastająca wśród dzieci i młodzieży świadomość zagrożenia uzależnieniami • programowanie działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie • wzrost liczby rodzin objętych poradnictwem i interwencją z powodu przemocy w rodzinie • niezwiększająca się liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia	• niewielka liczba osób wyleczonych z uzależnień • nieznaczna liczba rodzin mogących skorzystać ze wsparcia psychospołecznego i prawnego • brak w gminie grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • niewystarczająca ilość kadry pracującej z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie • brak organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie • wzrost liczby osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych • zwiększanie się liczby osób wymagających działań korekcyjno-edukacyjnych

Obszar BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
• diagnozowanie problemu bezdomności • zapobieganie bezdomności oraz prowadzenie działań na rzecz osób bezdomnych • informowanie bezdomnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • zapewnianie osobom bezdomnym schronienia • udzielanie wsparcia osobom bezdomnym przybywającym z innych gmin • zapewnianie wsparcia osobom wychodzącym z bezdomności • prowadzenie działań uwrażliwiających mieszkańców na problemy osób bezdomnych • podejmowanie inicjatyw mających na celu zwiększenie akceptacji społecznej osób bezdomnych • współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezdomnych	• brak standaryzacji usług świadczonych osobom bezdomnym • nieprowadzenie działań na rzecz reintegracji zawodowej osób bezdomnych • brak indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności
szanse	zagrożenia
• niezwiększająca się liczba osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych • posiadanie przez bezdomnych wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia • niewzrastająca liczba osób bezdomnych wymagających schronienia • odpowiednia jakość usług świadczonych osobom bezdomnym • niewzrastająca liczba osób bezdomnych zmagających się z bezrobociem i przybyłych z innych gmin • zwiększająca się liczba osób wychodzących z bezdomności • społeczna akceptacja osób bezdomnych	• występowanie problemu bezdomności • ograniczone możliwości realizowania indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności • występowanie zjawiska minimalizowania problemów osób bezdomnych • brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezdomnych

Obszar STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
• badanie liczebności osób starszych • informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy • wystarczająca liczba pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze • podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodzin w sprawowanie opieki nad osobami starszymi • kierowanie osób wymagających całonocnej opieki do domów pomocy społecznej • prowadzenie działań mających na celu podniesienie poziomu życia osób starszych	• brak działań inicjujących powstawanie grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób starszych • niezapewnianie osobom starszym wsparcia w ramach małych form pomocy (kluby seniora, dom dziennego pobytu) • niepodejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych • brak działań inicjujących w gminie wolontariat na rzecz osób starszych • niezapewnianie osobom młodym warunków do pozostania w gminie

• podejmowanie wśród osób starszych działań prozdrowotnych • umożliwianie osobom starszym kontynuowania aktywności zawodowej • uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób starszych • prowadzenie działań mających na celu poprawę sfery technicznej ułatwiającej osobom starszym codzienne życie	
szanse	zagrożenia
• posiadanie przez osoby starsze wiedzy o dostępnych formach pomocy • wzrost liczby osób starszych korzystających z usług opiekuńczych • możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny • zwiększający się udział osób starszych w działaniach prozdrowotnych • brak zjawiska marginalizacji problemów i potrzeb osób starszych • odpowiednia do potrzeb osób starszych infrastruktura techniczna	• wzrost liczby osób starszych w gminie • brak grupy wsparcia i instytucji wsparcia dla osób starszych w gminie • niewystarczający dostęp osób starszych do małych form pomocy (kluby seniora, dom dziennego pobytu) • mała dostępność domów pomocy społecznej • niski poziom życia osób starszych • niewielka liczba osób starszych kontynuujących aktywność zawodową • brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych • niewystarczająca liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze w codziennym życiu • migracja osób młodych, do większych jednostek administracyjnych

Obszar NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
• podejmowanie działań służących określeniu liczby osób niepełnosprawnych • informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • wystarczająca liczba pracowników świadczących opiekę i wsparcie osobom niepełnosprawnym • organizowanie wsparcia w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi • podejmowanie współpracy z podmiotami świadczącymi usługi rehabilitacyjne osobom niepełnosprawnym • udział w likwidowaniu barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy • tworzenie grup i klas integracyjnych w placówkach oświatowo-wychowawczych	• brak działań inicjujących powstawanie grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych • ograniczone działania inicjujące wolontariat na rzecz osób niepełnosprawnych w gminie

• uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób niepełnosprawnych • prowadzenie działań mających na celu zwiększenie wśród mieszkańców gminy akceptacji osób niepełnosprawnych • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych	
szanse	zagrożenia
• niezwiększająca się liczba osób niepełnosprawnych • posiadanie przez osoby niepełnosprawne wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia • niewzrastająca liczba osób niepełnosprawnych wymagających opieki i wsparcia ze strony pracowników GOPS-u • niezwiększająca się liczba osób z zaburzeniami psychicznymi wymagających wsparcia • brak barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne życie • posiadanie przez osoby niepełnosprawne wystarczającej wiedzy o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy • spadek liczby dzieci wymagających umieszczenia w grupach i klasach integracyjnych • brak zjawiska marginalizacji problemów i potrzeb osób niepełnosprawnych • wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych	• brak w gminie grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób niepełnosprawnych • deficyt bazy rehabilitacyjnej • brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych • niewystarczająca liczba wolontariuszy wspierających osoby niepełnosprawne w codziennym życiu

Obszar KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
• podnoszenie przez pracowników pomocy społecznej kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego • odpowiednia do potrzeb liczba pracowników socjalnych • diagnozowanie problemów społecznych w gminie • informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia • poprawianie jakości obsługi beneficjentów GOPS-u • prowadzenie bazy danych o instytucjach wsparcia i organizacjach pozarządowych mogących świadczyć pomoc mieszkańcom	• brak działań zapobiegających wypaleniu zawodowemu pracowników pomocy społecznej • nieinicjowanie powstawania nowych placówek pomocy społecznej

• pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej • inicjowanie wolontariatu • uświadamianie władzom gminy roli i potrzeb sektora pomocy społecznej • przeciwdziałanie negatywnym stereotypom postrzegania sektora pomocy społecznej • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych	
szanse	zagrożenia
• dobrze wykształcona kadra zatrudniona w ośrodku pomocy społecznej • wystarczająca wiedza na temat problemów społecznych w gminie • posiadanie przez beneficjentów systemu pomocy społecznej wiedzy o dostępnych formach wsparcia • odpowiednia jakość obsługi klientów GOPS-u, • dostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej • posiadanie przez pracowników pomocy społecznej wiedzy na temat instytucji wsparcia i organizacji pozarządowych mogących świadczyć pomoc mieszkańcom • zmieniający się na korzyść wizerunek sektora pomocy społecznej • włączanie się przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych w działania pomocowe	• wzrost liczby beneficjentów systemu pomocy społecznej przypadających na jednego pracownika socjalnego • popadanie w rutynę i doznawanie syndromu wypalenia zawodowego przez pracowników pomocy społecznej • niedofinansowany system pomocy społecznej • mała liczba wolontariuszy świadczących pomoc osobom wymagającym wsparcia • brak świadomości władz gminy, co do roli i potrzeb sektora pomocy społecznej • niedobór organizacji pozarządowych

22. PODSUMOWANIE DIAGNOZY

Diagnoza przeprowadzona w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Włodowice obejmowała kilkanaście zagadnień. Jej wyniki posłużyły, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, do opracowania założeń polityki społecznej gminy na lata 2014-2021. Zostały one przedstawione w części programowej strategii i zawierają działania, które powinny przyczynić się do zminimalizowania problemów społecznych tak występujących w gminie obecnie, jak i w najbliższych latach. Działania te są wyznaczone w następujących obszarach:

1. Przeciwdziałanie ubóstwu i bezrobociu oraz zapobieganie ich skutkom poprzez:

- zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego,

- wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy.
- 2. Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży poprzez:**
- wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania,
 - pomoc rodzinom będącym w kryzysie; rozwijanie systemu wsparcia,
 - wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.
- 3. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym poprzez:**
- usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki,
 - ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych.
- 4. Zapewnienie mieszkańcom równego dostępu do służby zdrowia oraz wspieranie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie poprzez:**
- zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia,
 - profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
- 5. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego poprzez:**
- przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich,
 - zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.
- 6. Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego poprzez:**
- wzmacnianie kadry pomocy społecznej oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej,
 - wyzwalanie aktywności obywatelskiej,
 - wspólne diagnozowanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców.

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misja samorządu, sformułowana w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Włodowice na lata 2014-2021, jest następująca:

**Włodowice gminą zintegrowaną społecznie,
podnoszącą jakość życia mieszkańców
i stwarzającą im możliwości rozwoju**

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

Cel strategiczny 1.:

Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom.

Cele operacyjne:

1. Wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy.
2. Zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego.
3. Pomoc zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Podejmowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Zawierciu w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach oraz organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego.
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, w szczególności z kobietami po 40. roku życia, w tym w oparciu o kontrakt socjalny.
3. Zmniejszanie skutków bezrobocia poprzez pomoc finansową udzielaną przez GOPS.
4. Pozyskiwanie inwestorów oraz wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości i podmiotów ekonomii społecznej.
5. Opracowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. unijnych.
6. Wpływanie na dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy.
7. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych o zasięgu ponadgminnym.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy.
2. Wsparcie osób ubogich pracą socjalną, w tym poprzez zawieranie kontraktów socjalnych.
3. Przeciwdziałanie i profilaktyka nadmiernego zadłużania osób ubogich, zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.
4. Promowanie wśród zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego aktywnych postaw oraz samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej.
5. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej (w tym w postaci posiłku) osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.
6. Organizowanie akcji charytatywnych na rzecz ubogich.

7. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich, m.in. poprzez organizowanie dla nich dożywiania w szkołach, wypoczynku letniego i zimowego, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
8. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów na rzecz zagrożonych i dotkniętych ubóstwem.
9. Powiększenie w gminie zasobów mieszkań komunalnych i socjalnych.
10. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz ubogich oraz z Kościołem.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami zagrożonymi i dotkniętymi bezdomnością.
2. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością, opracowywanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.
3. Zwiększenie liczby mieszkań socjalnych.
4. Zapewnianie osobom bezdomnym schronienia.
5. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi o zasięgu ponadgminnym działającymi na rzecz osób bezdomnych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2014-2021.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowy Urząd Pracy w Zawierciu, szkoły ponadgimnazjalne w powiecie, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze

strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba osób bezrobotnych, ubogich i bezdomnych objętych pracą socjalną oraz liczba osób objętych kontraktami socjalnymi,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia, ubóstwa i bezdomności.
- liczba nowych inwestorów,
- liczba nowych podmiotów gospodarczych, w tym liczba nowych małych i średnich przedsiębiorstw oraz podmiotów ekonomii społecznej,
- liczba opracowanych i realizowanych projektów oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- liczba przeprowadzonych akcji charytatywnych,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- liczba programów wsparcia zagrożonych i dotkniętych ubóstwem oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba opracowanych i realizowanych indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba nowych mieszkań komunalnych i socjalnych.
- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie.

Cel strategiczny 2.:

Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

Cele operacyjne:

1. Wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania.
2. Pomoc rodzinom będącym w kryzysie; rozwijanie systemu wsparcia.
3. Wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-3.:

1. Promowanie w gminie prawidłowego modelu rodziny oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, m.in. przez pracowników GOPS-u i placówek oświatowych oraz asystentów rodziny.
2. Zintensyfikowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.
3. Udzielanie przez GOPS pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.
4. Zwiększenie dostępności dla rodzin oraz osób samotnie wychowujących dzieci wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, prawnego i socjalnego.
5. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, w tym sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych, organizowanie wypoczynku (np. półkolonii).
6. Zwiększenie liczby zajęć wychowawczych i edukacyjnych oraz dostępności wsparcia pedagogicznego i logopedycznego w placówkach oświatowych.
7. Rozszerzenie dożywiania dzieci uczęszczających do placówek oświatowych działających na obszarze wiejskim gminy.
8. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.
9. Zwiększenie liczby miejsc w żłobku i placówkach przedszkolnych działających w gminie.
10. Rozwijanie sieci i oferty świetlic w gminie.
11. Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, Sądu Rejonowego i kuratorów sądowych, Policji, organizacji pozarządowych i Kościoła.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2014-2021.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki przedszkolne, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Ośrodek Pomocy Dziecku i Rodzinie w Górze Włodowskiej, specjaliści, szkoły ponadgimnazjalne w powiecie, placówki służby zdrowia, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Policja, organizacje pozarządowe, Kościół.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób z nich korzystających,
- liczba zajęć wychowawczych i edukacyjnych,
- liczba dzieci objętych wsparciem pedagoga i logopedy,
- liczba dzieci objętych dożywianiem,
- liczba przedsięwzięć służących wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci i młodzieży,
- liczba dzieci uczęszczających do żłobka i placówek przedszkolnych,
- liczba świetlic oraz liczba dzieci z nich korzystających,
- liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów na rzecz rodziny i dziecka.

Cel strategiczny 3.:

Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym.

Cele operacyjne:

1. Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi i niepełnosprawnymi.
2. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i niepełnosprawnym.
3. Poprawa dostępności i jakości usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem poprzez zwiększenie liczby opiekunek w GOPS-ie.
4. Rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, zajęć edukacyjnych.
5. Zwiększenie dostępności kształcenia integracyjnego w gminie.
6. Podejmowanie współpracy z PCPR-em, PUP-em i PFRON-em w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy likwidacji barier architektonicznych.
7. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych oraz z kościołem.
8. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2014-2021.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, kulturalne.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, placówki służby zdrowia, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych beneficjentów objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz liczba opiekunów,
- liczba przedsięwzięć organizowanych dla osób starszych i niepełnosprawnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba klas integracyjnych oraz liczba osób do nich uczęszczających,
- liczba zlikwidowanych barier architektonicznych,
- liczba osób korzystających z warsztatów terapii zajęciowej,
- liczba nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- liczba wolontariuszy.

Cel strategiczny 4.:

Zapewnienie mieszkańcom równego dostępu do służby zdrowia oraz wspieranie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.

Cele operacyjne 1-2.:

1. Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.
2. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
2. Zabezpieczanie świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii, zgodnie z minimalnym planem zabezpieczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej.
3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.
4. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.
2. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie szerszego dostępu do wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego.
3. Zintensyfikowanie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży.
4. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
5. Kontynuowanie działalności Punktu Konsultacyjnego i zespołu interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie.
6. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
7. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi o zasięgu ponadgminnym, działającymi na rzecz dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.

Szczegółowe działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie zawierają stanowiące załącznik do strategii gminne programy:

- profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- przeciwdziałania narkomanii,
- przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2014-2021.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Pełnomocnik Burmistrza ds. Uzależnień, Punkt Konsultacyjny, grupy samopomocowe, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego

Partnerzy w realizacji działań:

Placówki służby zdrowia, specjaliści, szkoły ponadgimnazjalne, Ośrodek Pomocy Dziecku i Rodzinie oraz Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Górze Włodowskiej Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Policja, ośrodki wsparcia, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej,
- liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi,
- liczba opracowanych i realizowanych programów zdrowotnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy

społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,

- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej,
- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
- liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Cel strategiczny 5.:

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w gminie.

Cele operacyjne:

1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację policjantów.
2. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie).
3. Patrowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie.
4. Podejmowanie przez jednostki gminne i jej mieszkańców współpracy z instytucjami o zasięgu ponadgminnym, Policją, Prokuraturą Rejonową, Sądem Rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont ulic i dróg gminnych, budowę przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia, organizację dowozu dzieci i młodzieży do szkół.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2014-2021

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Placówki ponadgimnazjalne w powiecie, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw,
- liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych,
- liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przestępczości,
- liczba alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób z nich korzystających,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze,
- liczba dzieci i młodzieży dowożonych do szkół,
- stopień poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Cel strategiczny 6.:

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Cele operacyjne:

1. Wzmacnianie kadry pomocy społecznej oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.
2. Wyzwalanie aktywności obywatelskiej.
3. Wspólne diagnozowanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-3.

1. Utrzymanie liczby pracowników socjalnych na poziomie zgodnym z zapisami ustawy o pomocy społecznej.
2. Doksztalcanie kadry pomocy społecznej.
3. Rozwijanie infrastruktury socjalnej w gminie poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz utworzenie, w razie potrzeby, nowych.
4. Zachęcanie mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych oraz wspieranie inicjatyw społecznych.
5. Inicjowanie powstawania w gminie nowych organizacji, funkcjonujących w obszarze polityki społecznej lub zachęcanie do podejmowania w gminie działalności przez organizacje tego typu o ponadlokalnym obszarze działania.
6. Inicjowanie powstawania w gminie podmiotów ekonomii społecznej.
7. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego (także o zasięgu ponadgminnym).
8. Wspieranie lokalowe organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet gminy źródeł finansowania.
9. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2014-2021.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, organizacje pozarządowe i inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba pracowników socjalnych,
- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba nowo powstałych jednostek pomocy społecznej,
- liczba inicjatyw społecznych,
- liczba działających w gminie organizacji pozarządowych, funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
- liczba powstałych podmiotów ekonomii społecznej,
- liczba wspólnych przedsięwzięć z zakresu rozwiązywania problemów społecznych,
- liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych,
- liczba wolontariuszy.

Ramy finansowe strategii w latach 2014-2021

szacunkowa wielkość wydatków (w złotych) w latach:							
2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
2 597 000	2 728 000	2 891 000	3 040 000	3 189 000	3 338 000	3 487 000	3 635 000

2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Włodowice na lata 2014-2021 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we Włodowicach. Działania te będą podejmowane przez wskazane powyżej podmioty zgodnie ze szczegółowym harmonogramem, ujętym w opracowywanych corocznie planach działań.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez zespół oceniający strategię. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany.

Zespół oceniający zostanie powołany zarządzeniem wójta, a w jego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz jednostek mu podległych. Zasady działania zespołu zostaną określone zarządzeniem wójta.

Zespół oceniający strategię będzie oceniał poziom wdrożenia zapisów strategicznych raz na rok, a następnie przygotuje raport monitoringowy. Zawartą w nim ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w gminie przekaże wójtowi i radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji i organizacji realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji. W przypadku części danych może zaistnieć potrzeba przeprowadzenia badań ankietowych wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania lokalnych problemów społecznych podmiotach.

Przygotowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

3. PROGRAMY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Włodowice będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające opracowanie i realizację programów i projektów zgodnych z przyjętymi w dokumencie działaniami. Programy i projekty można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od ich charakteru. Mogą one być przyjmowane stosownymi uchwałami przez radę i powinny stanowić załączniki do niniejszej strategii.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Włodowice na lata 2014-2021 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

- Gminny Program Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii,
- Program Współpracy Gminy Włodowice z Organizacjami Pozarządowymi oraz Podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

IV. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Włodowice na lata 2014-2021 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd gminy i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim tym, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.